National Library of Canada
Collection Development Branch
395 Wellington Str. Ottawa, Ont. K1A ON4
Bibliothèque nationale du Canada
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

Nr. 27 (1844) 1985 | NELJAPÄEVAL, 3. JUULIL — THURSDAY, JULY 3 | XXXVI aastakäik

E.V. aupeakonsul Ilmar Heinsoo süütab Seedriorul Võidutule.
Foto — S. Preem

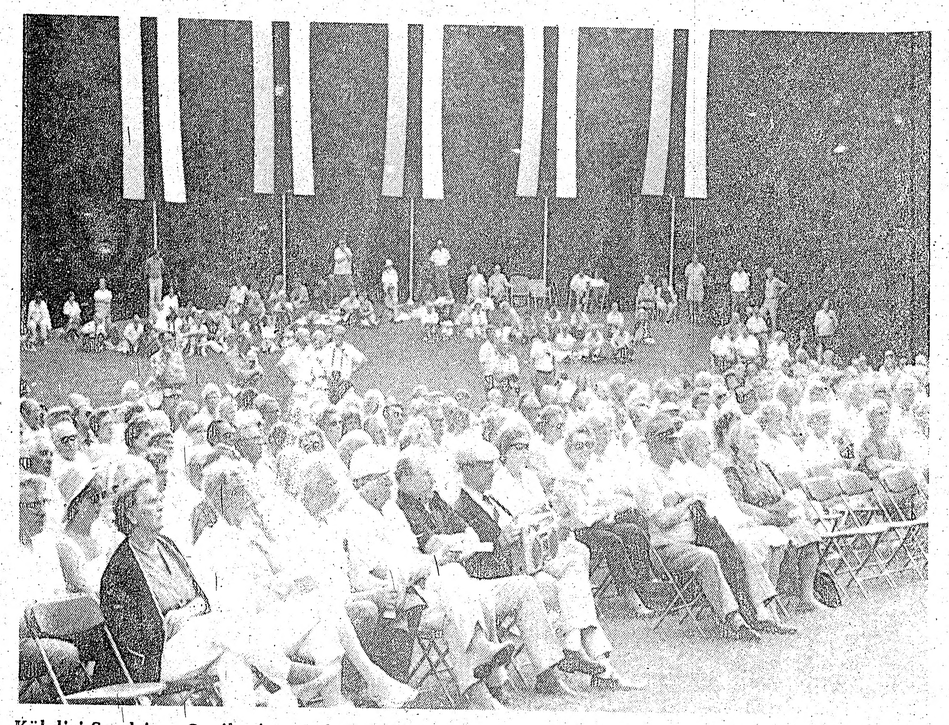

Külalisi Seedrioru Suviharjapeo aktusel. Foto — S. Preem

Üle 700 Lääneranniku Eesti Päevadel

PORTLAND („Meie elu" kaastööliselt) — Lääneranniku Eesti Päevad avati esmaspäeval 1. juulil leinameeleolus, kuna laupäeval suri üks korraldajaid, Olev Merilo, keda mälestati avaaktusel. Pidustustel oli registeritud üle 700 osavõtja, neist 165 Kanadast. Meriott avamisele hotelli kogunes umbes 600, neist sada koorilaulat. Aktusekõne pidas dr. Thomas Palm.

Avamispäeva õhtupoolikul algusega kell 4 peeti kontsert-jumalateenistus umbes 300-le. Vaimulikest võtsid osa piiskop K. Raudsepp ja veel Kanadast õp. T. Vaga ja ülempreester E. Ruus. Kl. 6 õ. toimus solistide kontsert üle 400 kuulajale. Esinesid viiulikunstnik R. Holm Ülo Valdma klaverisaatel, laulusolist Mati Riivald ja klaverikunstnik Rein Vaga.

Õhtul toimus Sõduriõhtu ligi 500 osavõtjaga. Ilmad olid ilusad ja teisipäevaks lubati sooja 90 kraadi. Pidustused lõpevad 5. juulil.

Ligi 1500 Seedrioru Suveharjal

Laupäeval kogunes Seedriorule ligi 1500 külalist tähistamaks Seedrioru 30. sünnipäeva. Seedrioru „vanad sõbrad" nurisesid puuduliku reklaami üle, külalisi võinuks hulgaliselt rohkem olla. „Ilmataat" oli Seedriorule ka seekord armuline, nii nagu ta on seda peagu alati olnud. Tibas väid üksikuid piisku ning neidki alles aktuse lõppedes, kuigi ähvardavalt tumedaid pilvi sõudis peakohal.

PIDULIK KONTSERTAKTUS

Seedrioru Suvihari on alati koosnenud kahest osast. Pealelõunal, tavaliselt kella nelja paiku, toimub aktus ausambaesisel väljakul ning pimeduse saabudes toimub teatri-, või mõni muu lavastus, vabaõhuteatri maa-alal.

Aktus algas Seedrioru lipu piduliku sissetoomisega ühe noore Seedrioru kasvandiku poolt, kes selle asetas lipualusele kõnepulti kõrval.

Oma avasõnas August Jurs märkis, et kommunismi vastu võitlevad rahvusgrupid on paguluses elades ikka otsinud pinda, kust oleks võimalik jätkata võitlust kommunismi katku vastu. Üheks selliseks võitluspinnaks on Seedrioru, kust ammutame võitlusjõudu iga-aastaste Suviharja pidustuste kaudu. Nii nagu Vabas Eestis kool ja sõjaväeteenistus kasvatasid meie noortesse vankumatu isamaa-armastuse, nii on nüüd väljaspool kodumaad organisatsioon nagu Seedrioru samalaadselt vajalik meie noorte rahvustunde kasvatamisel, tiivustades meid võitlema meie kalli kodumaa vabastamiseks võõra orjastava ikke alt.

Järgnes Kanada hümn laulduna bariton Avo Kittask'i poolt Asta Ballstadt'i klaverisaatel.

Teadustaja, endine Seedrioru kasvandik Leena Kimsto, selgitas eesti ja inglise keeles järgneva tseremoonia, Võidutule süütamise tähendust, millele põhjalikuma selgituse lisas veel August Jurs.

VÕIDUTULI

Võidutule kohaletoojaiks oli Hamiltoni ja Toronto Eesti Võitlejate Ühingute auvalve hr. Voode juhatusel ja võidutõrviku süütajaks meie aupeakonsul Ilmar Heinsoo.

Võidutule süütamise järel lausus Ilmar Heinsoo oma sõnavõtus:

„Süüdates seda eesti rahva traditsioonilist võidutuld siin looduskaunis Seedriorus vabade eestlaste vabal pinnal tulvavad meie meeli tuled, mis kord süttisid üle me vaba kodumaa. Tuletagu see leek meile meelde Eesti Vabariiki ja tema õitsengut ja ka kaotusi, mida meie rahvas on kandnud. Tuletagu see leek meile meelde neid tohutult suuri kaotusi, mida oleme kandnud oma vabaduse hoidmisel ja kaitsmisel.

Tuletagu see leek meelde, et meie vabade eestlastena oleme kohustatud jätkama seda võitlust, et eesti rahva õigus ja vabadus saaksid jälle kord taastatud.

Mõnede poolt püütakse meie võitlejaid siduda natsi-Saksamaa kuritegudega, kuid me teame, et eesti võitlejal ei olnud midagi tegemist natsi ideoloogiaga, kuna meie võitlesime oma eluõiguse eest. Olgu see tuli austuseks meie võitlejaile. Näidaku see leek siin vabal Seedriorul tulevase homse poole, tulevase eesti rahva ülestõusu poole!"

VAIMULIK TALITUS

Vaimuliku talituse pidas õp. Emanuel Lepik, kes tuletas meelde, et äsja lõppes Monrtrealis korraldatud inimõiguste konverents tagajärjetult. „Sellised konverentsid on aga siiski tarvilikud. Esiteks neile, kes kipuvad unustama, mis on õieti inimõigused ja kelle poolt neid rikutakse. Teiseks on need märgiks raudkardina taha suletud rahvastele, et neid pole mitte unustatud. Kolmandaks paljastuvad neil konverentsidel kommunistlikud valed.

Meie peame õiguse eest seisma ja seda õpetama. Oleme tänulikud neile naistele ja meestele, kes rajasid selle suurepärase Seedrioru.

Meie palume, et Issand ise hoiaks seda vaimu, et see kanduks edasi noortele ja tugevatele õlgadele, kes kannaksid edasi seda vabadusevaimu, mis siit on hõõgunud 30 aasta jooksul. Meie lootusi kinnitagu see kindel veendumus, et kord saabub meie kannatavale kodumaale ja tema rahvale õiglane vabanemise tund. Andku selleks Jumal ise oma õigusele kinnitust ja meie lootustele ja palvetele kordaminekut."

Bariton Avo Kittask laulab Seedriorul, klaveril saadab Asta Ballstadt.
Foto — S. Preem

LANGENUTE MÄLESTAMINE

Järgnes Eesti vabaduse eest langenute mälestamine pärjapanekuga ausambale kahe tillukese lapse ja kahe endise võitleja poolt, mille kestel Leena Kimsto deklameeris Marie Under'i „Mälestus ja tõotus" ja mille järel Aino Tera, Hilda Sepp ja Õie Saar laulsid Olaf Kopvillem'i klaverisaatel „Laul langenutele".

AKTUSEKÕNE

Aktusekõne pidas Seedrioru asutaja ning auliige Harry Pärkma, andes võrdlemisi põhjaliku ülevaate Seedrioru ajaloost — asutamisest tänaseni.

Seedrioru maa-ala, 62 ja pool aakrit inimeste poolt hüljatud maatükk, „avastati" pühapäeval, 22. mail 1955. a. Arnold Voltre' ja Jüri Juurand'i poolt. Juhatuseta Suvekodu Toimkonna asemel loodi juunis 1955.a. iseseisev organisatsioon — „Sihtasutus", mille ajutise juhatuse moodustasid Arnold Voltre (esimees), Jaak Viiklaid (abiesimees), Harry Pärkma (sekretär) ja Endel Arro (laekur). Ostuhinnaks oli kohemakstav $7 900 ning ostuleping kannab 3. okt. 1955 kuupäeva. Mittekasutaotleva Sihtasutuse ametlikuks nimeks sai The Estonian Summer Camp, Inc., ning esimese juhatuse moodustasid dr. Voldemar Tammemägi (esimees), Arnold Voltre (abiesimees), Harry Pärkma (sekretär) ja Endel Arro (laekur).

Kõik Seedrioru ehitustööd ja korrashoid on toimunud peamiselt talgute korras — tasuta. Juhatuse poolt otsutati siiski igale „organiseeritud tööst" osavõtjale anda tasuks suvekodu osatähti, arvestades 1 töötund on 50 ¢, milline „palganorm" on püsinud tänaseni.

(Järg. lk. 3)

Hõivatud lennuki viimased reisijad vabanesid

Üheksa päeva pärast USA lennuki hõivamist Ateena lennuväljal, vabastati viimased reisijad Beirutis ja saadeti Damaskuse kaudu Saksamaale, kus nende tervislik olukord kontrolliti ja siis Ameerikasse teele saadeti.

Lennuki hõivajad, Liibanoni terroristlikud Shiite muslemid nõudsid pantvangiks võetud reisijate vabastamiseks 770 muslemi vabastamist Iisraeli valitsuse poolt. Iisrael sellele nõudmisele ei alistunud. Samuti ei teinud seda USA valitsus ja president Reagan ähvardas võtta kasutamisele surveabinõud, kui viimaseid reisijaid, 39 ameerika kodanikku ei vabastata.

Kanada Luteri Kiriku tähelepanu olukorrale Balti riikides

Resolutsioon konverentsil eesti vaimulike algatusel

Ida-Kanada Sinodi konverentsil Waterloos selgitati kristlaste olukorda okupeeritud Eestis, Lätis ja Leedus ja võeti vastu resolutsioon paluda Kanada Evangeeliumi Luteriusu Kirikul anda abi kogudustele ja vaimulikele, osutades erilist tähelepanu tagakiusatuile.

Ajaloolisest konverentsist võtsid eestlastest osa praost Andres Taul, abipraost Heino Laaneots, õpetajad Tõnis Nõmmik, Udo Petersoo, Elmar Pähn, Edgar Heinsoo, Helmut Saabas, Peeter Vanker ja delegaat Peeter Möldre.

„Üheks elevust tekitavaks kõrgpunktiks 21. juunil oli tunniajaline ettekanne ja arutlus okupeeritud Balti riikides asuvate kirikute, kogudus te ja õpetajate tõelisest olukorrast kommunistliku režiimi all. Rohkem kui 400 osavõtjat konverentsil, esindades üle 200 Kanada koguduse liikmeskondi, kuulas huvi ja hämmastusega kirikute olukorrast Balti riikides. Varem informatsioon, mis „ametlikest allikatest" nendeni on jõudnud, paistab olema poolik ja sealset olukorda leevendav.

ÕP. UDO PETERSOO

OLUKORD BALTI RIIKIDES

Ettekande konverentsi päevakorra punkti all „Okupeeritud Eesti, Läti ja Leedu kristlaste kohtlemine", avas Toronto Vana-Andrese koguduse õpetaja Udo Petersoo, kes tutvustas baltlasi ja Balti riikide okupeerimist Nõuk. Vene poolt 1944. aastal ja rõhutas, et Kanada, Ameerika Ühendriigid ja enamik läänemaailma riike ei ole tunnustanud Baltikumi okupeerimist legaalselt. Ta lisas, et põgenenult oma kodumaadelt, üle 7000 baltlase moodustavad 11 kogudust Ida-Kanada Sinodis.

Edasi kirjeldas õp. Petersoo okupeeritud Luteri Kiriku olukorda Balti riikides, kus faktid juhtudest ja statistika tõendavad ülimat Kiriku tagakiusamist, mis on kommunistliku partei üks peamisi eesmärke. Ta lisas, et kirikuga seotud isikud kaotavad kõrgema hariduse ja tööhüvituste võimalused. Statistilisi andmeid andis ta okupeeritud Eesti andmestikust, kuid nentis, et need kehtivad kõigi kolme Balti riigi kohta.

Oma sissejuhatuse lõpul õp. Petersoo tõi ette, et vastavalt Helsingi julgeolekukonverentsi kokkuleppele, Soome esindaja Euroopa Luterlike Kirikute konverentsil õp. Jaakko Elenius Tallinnas 1980 aastal, oma ettekandes on kutsunud üles kõiki Luteri Kirikuid maailmas jälgima maid, kes kirjutasid alla Helsingi lõpp-resolutsioonidele inimõiguste osas ja neilt nõudma seal esitatud põhimõtete täitmist.

Järgmise osa ettekandest Balti riikide kohta täitis läti päritoluga baptisti õpetaja O. Bruvers, kes usu ja inimõiguste alal töötas Lätis, koos oma kahe vennaga, ja kes vangistati seal oma tegevuse pärast. Hiljem ta vabastati ja saadeti koos perekonnaga Lätist välja.

Ta kirjeldas oma kogemuste pinnal tunnistajana kirikute ja kristlaste tagakiusamist. Samuti andis ta ülevaate ülekuulamise meetoditest ja oma kogemustest KGB vanglas. Õp. Bruversi ettekanne andis usutava aga kamasendava pildi sealsest reaalsusest.

RESOLUTSIOON

Lõpuks esitas Toronto Vana-Andrese läti koguduse õpetaja, Juris Calitis, resolutsiooni, mis soovib Kanada Luteriliku Kiriku abi ja panust olukorra parandamiseks Balti riikides. Resolutsioon võeti vastu ühel häälel.

Ida-Kanada Sinod (LCA) soovib kindlasti, et uue Ida-Sinodi (Evangelical Lutheran Church in Canada) nõukogu võtaks ette kõik, mis võimalik, et toetada ja kaitsta kristlasi Eestis, Lätis ja Leedus järgekindlalt järgmiselt:

(Järg lk. 3)

„MEIE ELU" — „OUR LIFE" — Estonian Weekly
Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House,958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada, M4K 2R6
Tel. 466-0951

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum. Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J.,USA. Tel. (201) 262-0773.

„Meie Elu" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas. Asut. A. Weileri algatusel 1950.

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6 Canada — Tel. 466-0951

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp. kl. 9 hm.—5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 hm.—8 õ., laup. kl. 9 hm.—1 p.l.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $40.00, 6 k. $22.00, 3 k. $15.50. USA-sse (US$) 1. a. $44.00, 6 k. $25.00, 3 k. $17.00. Ülemeremaadesse — 1 a. $48.00, 6 k. $26.00, 3 k. $19.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $28.50, 6 k. $14.25. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $30.80, 6 k. $15.40. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $58.00, 6 k. $29.00.

Üksiknumber — 75¢

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul — esiküljel $5.50, tekstis $5.00, kuulutuste küljel $4.75.

ILMUNUD
SAARLASTE ÜHING TORONTOS väljaandel raamat
„SAARE RAHVAS VABAS MAAILMAS"
Hind $14.00. Postiteel tellides lisandub saatekulu.
*
W. OSER, T. SALASOO
EESTI KEEL ALGAJATELE ESTONIAN FOR BEGINNERS
Hind $15.00. Postiteel tellides lisandub saatekulu Kanadasse $1.75, USA-sse $2.33 raamatult.
Müügil „MEIE ELU talituses"
958 Broadview Ave. Toronto. Ont. M4K 2R6

Kommunistlik võim Eestis

Kommunistlikud käsilased kodumaal peavad tänavu suvel pidu neljakümneviie aasta möödumise puhul, mil eesti rahvas kaotas oma vabaduse ja allutati vägivaldselt Nõukogude Liidu valitsemise ning toimetamise alla. Seejuures lastakse paista — ja eduga — nagu oleks kommunistlik võim seal tõepoolest pesitsenud juba nelikümmend viis aastat. Mis aga on absoluutselt ebaõige.

Kõik, mis Eestis 1940.a. suvel toimus võimu haaramiseks ja Nõukogude võimu laiendamiseks Eesti alale, on rahvusvahelises ulatuses tunnistatud vägivallaks, ebaseaduslikuks ja õiguslikult tühiseks. Aga vägivald kehtib ja püsib vaid senikaua, kuni ta pole kukutatud. Kui ta on kukutatud, kaob ka tema võim ja taastub eelnenud seaduslik olukord automaatselt. Õigus võib püsida ka, kui seda momendil ei saa faktiliselt teostada. Kukutatud vägivald aga, ja tema ebaseaduslikud toimingud, ei jää püsima pärast kukutamist. Maailma korraldus seisab õiguse, mitte vägivalla alusel.

See põhimõte tuleb rakendamisele ka 1940/41. aasta sündmustele. Kui sõda oli liikunud meie maale, likvideerus seal nõukogude vägivallaga peetav võimukorraldus. Nii seda toetav Nõukogude füüsiline võim kui ka selle teostajadki lahkusid Eestist ja kadusid. Seda asjaolu ei sega ega muuda põhjused, miks see nii sündis. Fakt on, et Nõukogude Liidu ebaseaduslik viibimine ning võimuteostus Eestis lõppes ja automaatselt taastus endine seaduslik ning õiguslik seisund; see on iseseisev Eesti Vabariik, nagu ta õiguslikult püsib seniseni.

Kui — mõnes paigas alles paari päeva pärast — algas saksa vägede okupatsioon, siis ei avalda see asjaolu mingit mõju eelnenule. Lahkunud kommunistlikust võimust jäi maha Eesti Vabariik, mida hakkas edaspidi valitsema teine okupant — Saksamaa. Ei ole ka oluline, kuidas vaatas Eesti maale tookordne natsistlik Saksamaa. Kui too võim luges end kommunistliku võimu ja viimase poolt rahvalt röövitud varade pärijaks, siis toimus see ahnusest ja mitte õiguslikest kaalutlusist. Pealegi polnud neil kaalutlusil ka mingit toimet, sest need hõlmasid vaid Saksamaa, aga mitte rahvusvahelist õiguskorda ja tunnustust. Pealegi tunnistati tookordne Saksa natsivõim ise kuritahtlikuks, seega tema tollekordsed toimingud samuti tühisteks.

Nüüd peab aga kohe esile tooma põhilise erinevuse nende kahe okupatsiooni vahel, Enamik okupatsioon oli rahva tahte otsene vägistamine ja selle riikliku iseseisvuse hävitamine ning asendamine nõukogudeliku korraga. Sakslaste saabumine lõpetas selle terroristliku olukorra.

Saksa võim tookord — ükskõik, mis oleks võinud juhtuda edaspidi — ei kuulutanud mingeid maid annekteerituiks, vaid käsitas neid kui okupeeritud Ida-alasid. Saksa võim — ükskõik, mis võis olla tulevikuplaanides — käitus põhijoontes nagu okupatsiooni olukorras on ette nähtud ka rahvusvahelistes lepingutes. Ta ei hävitanud kohalikku omavalitsust, vaid Eesti Vabariigi omavalitsusorganid alustasid uuesti tegevust ja seda endiste, s.o. Eesti Vabariigi seaduste alusel. Niisiis, kas seda ametlikult tunnistati või mitte, oli Eesti Vabariik siis ikkagi okupatsiooni olukorras, aga mitte kadunud.

Muidugi polnud olukord igati roosiline. Okupatsioonivõim haaras maa tugevasti oma võimusesse ja asus seda dirigeerima oma asutuste ja ka Saksa välisministeeriumi poolt loodud omavalitsuseks nimetatud asutuse kaudu. (Seda viimast aga ei tohi siiski alla hinnata puhvrina kohaliku võimu ja saksa võimu vahel). Mida enam nüüd sõjaõnn kadus, seda kaugemale nihkusid sakslaste tulevikuplaanid ja kõneldi isegi Eesti iseseisvuse taastamisest, kuigi seda oleks tulnud nimetada Eesti Vabariigile tema valitsemise tagasiandmiseks.

Eelnevast peaks kokkuvõttes olema selgunud, et Eesti Vabariik ei kadunud omas juriidilises olemuses ei vene ega saksa okupatsiooni ajal. Tema kadumist pole rahvusvahelises ulatuses aktsepteeritud, vaid vastupidi — kinnitatud tema püsimist.

Sellest aga järgneb, et kui Nõukogude Liidu väed 1944. aastal uuesti tungisid Eesti pinnale, siis polnud see pind ammugi mitte enam nende nõukogude pind, mida nad kord valitsesid, vaid oli tegemist uue sissetungiga Eesti Vabariigi territooriumile. Nende toonane vägivallavalitsus oli kadunud ja tühistunud ega saadud seda enam jätkata.

Kindel on, et ükski vägivald ei oma õigust nagu mitte enne, *nii ka mitte* hiljem. Vägivald kui ebaõigus ei oma õigusjärglust. Sellele võib järgneda vaid uus vägivald.

Soomekeelne teos olukordadest okupeeritud Eestis

HELSINGI (M.E.) — Tõepäraste andmete saamine okupeeritud Eestist huvitab pidevalt soomlasi, ja ega ametlik kommunistlik Nõukogude propaganda seda takistada saa. Üheks viimaseks taoliseks näiteks osutub kirjastus Alea poolt äsja soome keeles avaldatud Sirje Sinilinnu (pseudonüüm) raamat „Mõningatest rahvuspoliitika aspektidest", soome nimega „Viro ja Venäjä. Huomioita Neuvostoliiton kansallisuuspolitiikasta Virossa 1940—1984".

Umbes poolel leheküljel iseloomustas Sinilinnu teost Seppo Zetterberg, kes töötab Ida-Euroopa ajaloo dotsendina Helsingi ülikoolis ja kellel mõne aasta eest ilmunud doktoriväitekiri kandis pealkirja „Suomen ja Viron poliittiset suhteet 1917—1919" (Soome ja Eesti poliitilised suhted 1917—1919). Seega saab Zetterbergi pidada ka eesti küsimuste spetsialistiks.

Seppo Zetterberg kirjutab: „Pseudonüümi Sirje Sinilinnu nime all rühm Eesti tulevikust huvitatuid isikuid on valinud oma teose punaseks lõngaks eestlaste ja eestluse positsiooni Teise maailmasõja järgses Nõukogude Eestis. Teema on ajakohane ning tähtis.

VENESTAMINE

Aastal 1934 oli Eesti rahvaarvuks umbes 1.126.000. Eestlasi oli elanikkonnast 993.000 ehk 88 protsenti. Aastal 1979 oli Nõukogude Eesti rahvaarvuks 1.464.000, kellest eestlasi oli 948.000 ehk 65 protsenti. Isegi eestlaste absoluutne arv vabariigis on seega siis poole aastasaja jooksul kahanenud. Suurim osa N. Eesti mitte-eestlastest on venelased.

Millest selline areng siis tuleb? Sinilind viitab suurtele pagulaslainetele, mil eestlasi siirdus Teise maailmasõja jalust läände ning viidi Nõukogude võimu algaastail Eestist N. Liidu siseosadesse küüditatutena.

Venelaste arvu tõusmine ühendatakse esmajoones N. Eesti industrialiseerimisega. Suured, kiiresti kasvanud Põhja-Eesti töökeskused on oma rahvastikult tunduvalt venestunud. Tallinnas on eestlasi umbes pooled, Kohtla-Järvel on 26, Narvas 5 ja Sillamäel vaid 4 protsenti.

Rahvastiku muutumisest tekkinud probleeme vaatleb Sinilind mitmest vinklist. Sotsiaalsetest küsimustest pole väikese tähtsusega, et venelasi soositakse mitmete põhitarviduste rahuldamisel. Kirjutajad ütlevad, et eesti rahva elutingimused halvenevad pidevalt, ja et arengu jätkudes sama rada, eestlased on ohus jääda vähemusse oma kodumaal enne sajandi lõppu.

Teiseks arengu registreerivaks mõõtjaks on keel. Eesti igapäevse elu vallutab Vene keel üha enam. Kirjutajad avaldavad Eesti kommunistliku partei keskkomitee poolt detsembris 1978. a. tehtud otsuse, mis — kuigi on rangelt kaitstud saladus, on ka Läände levinud. Selle „venestamisprogrammi" järgi peab partei mitmekülgselt rõhutama vene keele tähtsust „nõukogude ühiskonna sotsiaal-poliitilises ühendamises" ning armastust vene keele vastu „nõukogude rahvaste sõpruse ja vendluse keelena" peab intensiivistama üksikasjaliku tegutsemisprogrammiga.

VENEKEELSED VÄITEKIRJAD

Nii näiteks eesti doktori väitekirjad peab praegu vene keeles kirjutama. Vene keele kasutamist soodustab ka tohutu puudus ladina tähtedega kirjutusmasinatest. Eesti ajaleheteadete järgi importeeriti 1980. a. 1975 sellist masinat, järgmisel aastal 700. Mainitagu võrdluseks, et Soome importeeriti välismaadest aastal 1981 üle 54.000 kirjutusmasinat!

Tuntud huvi Soome tv-saadete vastu peetakse johtuvat sellest, et Eesti tv-jaamad saadavad ööpäevas üle 35 tunni programme, millest siiski eesti keeles vaid ainult kuus tundi.

Kuigi Nõukogude ametivõimud on püüdnud raskendada eesti rahvuslikke harrastusi, on siiski üle sajaastane laulupeo traditsioon saanud jätkuda. Tallinna tänavate nimesid aga on rohkesti muudetud.

Venestamisel on abiks ka eesti noorukite kaheaastane sõjaväeteenistus venekeelses armees kaugel oma kodust, samuti nagu 120 000-line Nõukogude armee pidev viibimine Eestis. Nagu Sinilinnu kaart näitab, asub Eestis seitse raketibaasi ja 22 lennubaasi.

Kuidas eestlased sellesse suhtuvad? Kas vastupanu esineb? Teise maailmasõja järgsetel aastatel, arvatavasti kuni aastani 1957, oli Eesti metsades nõukogude võimu vastu võitlevaid „metsavendi" kõige rohkearvulisemalt, isegi 15.000. Põllumajanduse kollektiviseerimine raskendas nende tegutsemist märgatavalt.

PROTESTID

Hilisematest protestidest kõige suuremaks peetakse Tallinnas ja mujalgi Eestis oktoobris 1980 juhtunud tuhandete noorte meeleavaldust, mis karmilt maha suruti. Ametivõimude tegevuse vastu on protesteerinud 40 kultuuritegelast alates Jaan Kaplinskist, Paul-Eerik Rummost ja Arvo Valtonist kuni Juhan Viidinguni, ning nende lahtine kiri levis ka Läände.

Samuti eesti kodanikuõiguse eest võitlejaid, eesotsas Jüri Kuke ja Mart Niklusega ning nende tagakiusamist käsitletakse raamatus võrdlemisi põhjalikult.

Arvestades olukordi võib soome ja eesti kontakte küllaltki elavateks pidada. Geograafiliselt on Eesti lähedal, sest Helsingist Tallinna pole pikem tee kui Helsingist Riihimäkisse. Poliitiline vahemaa on aga riikide vahel mitmekordselt pikem. On tüüpiline, et reageerime innukalt kaugelt tulevatesse teadetesse rahvuslikust rõhumisest. Seevastu Eestist kergesti vaikime. Kas Eesti asub riskantselt lähedal?

Sinilinnu askeetlik ja karm raamat annab soomlastele rohkesti põhjusi mõtlemisele. Seda on hea enne Tallinna-sõitu lugeda — ja jätta siis koju!", lõpetab Seppo Zetterberg oma analüüsi ajalehes „Helsingin Sanomat".

Rahu tähtede vallas

Muutused harjumusmõtlemises võivad olla ülimalt häirivad, nagu seda näitab president R. Reagani poolt algatatud strateegilise kaitse algatus, ehk populaarselt kutsutud „sõda tähtede vallas". Ning ometi on idee ja selle teostamine algatatud agressiivse tuumasõja võimaluse pidurdamiseks, koguni selle võimaluse elimineerimiseks. Selle vastu on mõnedki ameerika intellektuaalid. Kuid eriti on selle vastu Nõukogude Liit.

Reagani programm on ülimalt fantastiline. Nõukogude Liidule tuleb see programm ootamatult. Sellest tulenevalt arendataksegi Kremli võimumeeste poolt selle programmi vastast agitatsiooni igal võimalikul ning võimatul juhul. Kuid ometi on strateegilise kaitse algatus põhjustatud Nõukogude Liidu ülirelvastuse mahust ja eesmärgist, milleks on oma agressiivse relvajõuga tõrjuda rünnakut Nõukogude Liidu vastu ja teiseks eesmärgiks valmistuda Euroopa maade jäädavaks vallutamiseks Nõukogude Liidu mõjuvõimu alla.

Nõukogude Liit on viimastel aastatel teinud tohutuid investeerimisi oma tuumarelvade alal maal, merel ja õhus. Nõukogude Liit on valmis kaitseks ja vasturünnakuks oma relvastuse terrori abil, ja just nüüd,alates 1983. aastast peale, tuleb USA ja tahab oma uue ideega muuta selle relvajõu kasutuks ja tarbetuks. Sest USA tahab oma õhuruumi paigutatud tõrjega eliminеerida tuumamissilite sisselennu juba enne nende sihtkohta jõudmist.

Kui kaugel on siis USA oma uue missiooniga? Teame, et USA-l on õhuruumilennuk, mis võib juhitavalt õhuruumi sööstuda ja sealt jälle juhitavalt maanduda. Ameeriklased nimetavad seda „shuttle" ehk süstik. See võtab meeskonna peale koos tehnikute ja teadlastega. See võib õhuruumis manööverdada, õhuruumi vaatluskehasid paigutada, neid sealt vajadusel ära tuua ja parandada. Viimane „Shuttle" eksperimenteeris laserikiirte juhtimisega, mis ongi üks arvatavaid kaitserelvi missilite vastu.

Laserikiir juhiti Havai saarelt Maui 220 miili läbi atmosfääri „shuttle" külge kinnitatud 8 tolli ruudus olevale peeglile, mis saatis kiire tagasi maale nähtava selgusega. See näitas, kuidas laser on opereeritav. Tuleviku lasersaatejaam asuks maal, kust saadetakse kiir orbiidis olevale statsionaarsele satelliidile, mis suunaks selle kiire (arvatavasti automaatselt) sisselendavale tuumamissilile ja hävitaks selle. Reagani projekti hinnaks on arvestatud 26 miljardit dollarit.

Nõukogude Liit silmnähtavalt kardab nii USA tehnilisi võimeid kui ka majanduslikku jõudu selle programmi teostamiseks. Sest Moskva on suunanud oma jõud tuumarelvade ehitamisele, mis on üles seatud ja valmis Ida-Euroopa maadel, allveelaevadel meredel ja lennukitel õhus. On teada, et Nõukogude Liit ise teostab katsetusi laseritega, kuigi pole teada, kui kaugele on sel alal jõutud.

Kui nüüd USA suudab teostada oma kaitsesüsteemi õhuruumis, siis muutub Nõukogude Liidu relvastuse arsenal vanarauaks, samuti nagu teistel aatomimaadel, kaasa arvatud ka USA. Maailm on elanud aatomterrori tasakaalu all nüüd juba nelikümmend aastat. USA ise oli aatomipommi looja ja isa ning esimene kasutaja. Seega lasuks nagu kohustus USA-l tuumarelva kasutukstegemisel ja kui see õnnestuks strateegilise kaitse algatuse käudu, on USA oma ajaloolise missiooni täitnud.

On olukord kuidas silmapilgul ka on, on strateegilise kaitse algatusprogrammi teostamine veel kaugel tähtede taga ja inimkonnal peab olema tugevat kannatust, kuid eriti lootust, et olemasolevad tuumarelvad enne rääkima ei hakka. Seepärast ongi oluline, et nii Moskvast kui Washingtonist kostaksid senisest sõbralikumad hääled ja arusaamad, et tuumarelvad tulevad likvideerida kasuks kogu inimkonnale. See nõue käib ka nende inimeste kohta, kes läänepoolsetes ühiskondades teevad ässitustööd strateegilise kaitse algatusele. On täiesti vale seda programmi nimetada sõjaks tähtede vallas, sest programm taotleb rahu.

V.

TORONTO EESTI ÜHISPANK
958 Broadview Ave., Toronto, Ontario M4K 2R6
Ühenduses on jõud
SOODSAD LAENUD KAASMAALASTELE
Informatsiooniks helistage
465-4659

Karistamata kommunistlikud kuritööd süüdistavad

„Kommunism — karistamata kuritegevus" (Communism — The Unpunished Crime") on pealkirjaks äsja ilmunud 28-leheküljelisel broshüüril, mis käsitab kommunistlike rezhiimide mõrvarlikku kuritegevust Balti riikides, Ukrainas, Poolas, Ida-Saksamaal ja mujal. Broshüüri autoriks on S. Astons ja trükis välja antud Prelude Publications -nimelise kirjastuse poolt Torontos.

Heal paberil trükitud suurekaustaline väljaanne sisaldab peamiselt suuremõõdulisi fotosid kommunistide veretöödest Lätis, Eestis ja Leedus ja teistes kommunistlike rezhiimide all kannatavais maades. Tekstis on peale piltide seletuste kokkuvõtlik kirjutis „Balti riigid — näidis kommunismist tegevuses". See annab kokkuvõtliku lühiülevaate vägivalla abil järgnenud veretöödest aastail 1940/41.

Teos algab pildiga Stalini ja Ribbentropi käesurvest Molotov-Ribbentropi pakti allakirjutamisel Moskvas. Edasi tuuakse broshüüris arvukalt fotosid kommunistide veretöödest Eestis, nende seas fotod massimõrvadest Rakveres, Tartus ja Kuressaares, rohkem fotosid Lätist ja Lätis mõrvatud silmapaistvaist isikuist. On toodud fotokoopia ka kurikuulsa NKVD kindral Serovi juhtnööridest küüditamiste läbiviimiseks.

Trükise lõpus on artikkel „Bringing the criminals to justice", milles käsitatakse praegu mõnes riigis esinevat nõiajahti II Maailmasõja oletatavate sõjakurjategijate otsimiseks läänemaailmas, kuna samal ajal kommunistide toored kuritööd on jäänud karistamata. Teose viimaseks illustratsiooniks on suur kaart Nõukogude Liidu orjatöölaagritest Balti merest kuni Vaikse ookeanini ja nende orjatöölaagrite kontsentratsiooni 70-s suuremas asukohas.

Kommunismi terroristlikku tegevust iseloomustava trükise fotode jälgimine nõuab vaatajalt tugevat närvi piltidel näidatud julmuse pärast. Kuid esitatud fotomaterjaliga tutvumine oleks eriti soovitav neile läänlasile, kes ei taha kuulda kommunistlike rezhiimide kuritegudest. „Communism — The Unpunished Crime" on saadaval „Meie Elu" talitusest ($4.-) ja seda saab tellida kirjastuselt aadressil: Prelude Publications, P.O. Box 273, Station „A", Islington, Ont. M9A 4X2.

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Iga uus „MEIE ELU" tellija aitab kaasa sisukamale ajalehele.

„EESTLASED KANADAS II"
raamatusse trükitav ettetellijate nimekiri suletakse alates 15. JUULIST S.A.
Koguteose hind ettetellimisel $20 ja saatekulu Kanadas $1.00, mujal $3.00. Hind pärast ilmumist $29, pluss saatekulu.
Raamat on samas formaadis ja köidetuit nagu koguteos „EESTLASED KANADAS".
Tellimised saata: „EESTLASED KANADAS", c/o E. Kuris, 2 Jocelyn Cres., Don Mills, Ont. M3B 1A2, või tellida Toronto Eesti Majas EKN büroos Priit Aruvallalt või Abistamiskomitee kauplusest. ® Tshekid kirjutada KANADA EESTLASTE AJALOOKOMISJONI nimele.

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE
HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9
PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Äris 291-5054
Kodus 423-5716

Ligi 1500 . . .

(Algus esiküljel)

Nii valmis esimene peamaja 24. juunil, 1956, Orutare kevadel 1957, Koldetare aastal 1959 ja Arnold Pau tare kevadel 1967. Arnold Pau mälestustähe all valmis ka spordiväljak samal aastal. 1963.a. valmis ujula ja vihusaun — Järvetare ning 1969. a. sügisel lasketiir sinna juurde kuuluva Paugutarega. 1972. a. valmis palliplats/tantsupõrand juurdekuuluva kõlakojaga.

7. juulil s.a. avab Seedrioru Noortekodu jällegi oma väravad, seekord 30-ndaks hooajaks.

Seedriorul on mitu palet. Noortekoduga algas siin tegevus, kuid peatselt kasvas selle kõrvale Seedrioru teine pale: Rahvuskultuurikodu nii noortele kui ka vanadele ning see algas Laulupäevadega.

Laupäevi peeti Seedriorul 5: aastatel 1956, 1958, 1962 ja 1974. Seedrioru Vabaõhuteater valmis 1959.a. Esiklavastusena toimus seal 4. juulil Feliks Koop'i seatud laulu-, tantsu- ja luulepõimik „Kas mäletad . . .?" Sama päeva pärastlõunal avati lauluväljaku ääres mälestussammas Eesti vabaduse eest langenuile.

Küsimusele, „Mida sümboliseerivad rist, altarituli ja valge raudbetoonist puri?", vastas ausamba kavandaja Vello Hubel: „Rist on usk ja meid ühendav püha lein. Tuli on valgus, puhtus ja igavene elu. Puri on ürgne kaugustesse ja kõrgustesse edasiviiv jõud".

21 aastat hiljem avati lauluväljaku teises servas teine mälestussammas meie sõjasangarite mälestuseks. Kaks terasmõõka suunatud itta — meie ürgvaenlase vastu. Mõõkadele on jäädvustatud nelja Rüütliristi kavaleri nimed: kol. Alfons Rebane, kol.ltn. Harald Riipalu, major Paul Maitla ja allohv. Harald Nugiseks. Mälestussamba kujundajaks oli jällegi Vello Hubel.

Ainulaadseks „raudvaraks" Seedrioru kujunemisel rahvuskultuurikoduks on 25 aastaga saanud Eesti Rahvusteatri etendused vabaõhuteatris, kusjuures tänane „Kosjasõit" on 15. vabaõhulavastus, seetõttu kah juubel. Ülemaailmsete Eesti Päevade avamine Seedriorul 1972. a. Kaarel Söödor'i poolt lavastatud „Mikumärdiga" tõi Seedriorule 8000-pealise külalispere, mis on rekordina püsinud tänaseni.

Lydia Vohu-Viksten'ile on tänaõhtune „Kosjasõit" kuuendaks lavastuseks Seedriorul, osalisena on ta *kaasa mänginud üheksas lavastuses.* Meie lavaveteran Edgar Kink on kaasa mänginud kõigis 15-s näidendis.

Pühapäeval, 5. aprillil 1964. a. hävis Seedrioru peamaja kahjutules. 90 päeva jooksul valmis aga uus peamaja arhitekt Leo Juhani plaanide järgi, suurem ja ilusam kui endine, ning 4. juulil 1964. a. toimus uue peahoone avamine ja pidulik sisseõnnistamine.

TÄNU JA TUNNUSTUS

Peale aktusekõnet Seedrioru juhatuse esimees Elmo Piil avaldas erilist tunnustust ja tänu Eesti Rahvusteatrile ja proua Lydia Vohu-Viksten'ile, kelle ennastsalgava abi ja töö eest Seedrioru juhatus otsustas nimetada pr. Lydia Vohu-Viksten'i Seedrioru auliikmeks. Elmo Piil luges ette ja andis edasi auaadressi pr. Viksten'ile.

Lydia Vohu-Viksten tänas Seedrioru juhatust selle meeldiva üllatuse eest, aga avaldas erilist tänu kõigile neile näitlejaile, kes paljude aastate jooksul on ohverdanud oma kevaded ja peagu pooled suved näidendi proovideks. Ühtlasi nimetas ta Seedrioru noorte kohustuseks jätkata oma vanemate ja vanavanemate tööd siin Seedriorul, sest see, kes oskab hinnata oma esiisade pärandust, seda õnnistab Taevas.

VABAÕHUKONTSERT

Järgnes lühike vabaõhukontsert kahes osas. Sopran Aino Tera ja metsosopran Hilda Sepp esitasid Olaf Kopvillem'i klaverisaatel kolm duetti: A. Läte „Kuldrannake" O. Kopvillem'i seades, A. Pruuli „Kodumaine kevad" U. Kook'i seades ja „Lapsepõlve kodu" U. Kook'i seades. Kõik kolm duetti võeti publiku poolt soojalt vastu ning pälvisid tugeva aplausi.

Järgnevalt meile kõigile tuntud ooperitäht, bariton Avo Kittask, esines nelja lauluga: Riho Päts'i „Suvi-öö", Tuudur Vettik'u „Nokturn", Jüri Mandre „Kohtumine" ja „Saabub aeg". Publiku tugeva ning kestva aplausi mõjutusel laulis ta lisapalana „Kanneldaja". Avo Kittask'it saatis klaveril peenetundeliselt ning hingeliselt klaverikunstnik Asta Ballstadt.

LÕPPSÕNA

Lõppsõnas Elmo Piil kordas suure osa Seedrioru ajaloost, mida Harry Pärkma oma aktusekõnes juba oli nimetanud. Ta tänas kõiki, kes Seedrioru töös ja tegevuses kaasa on aidanud ning kõiki esinejaid, kes 30 aasta jooksul Seedrioru laval on esinenud. Elmo Piil tänas aupeakonsul Ilmar Heinsoo'd ja kõiki, kes aktuse kavast osa võtsid ning jagas lilli kontsertosast osavõtnuile. Ta tänas perenaisi *kõigis ja kõiki teisi, kes sellel* peopäeval kaasa on aidanud ja veelgi kaasa aitavad. Ta nimetas õhtultoimuvat teatrilavastust ja tänas juba ette kõiki neid, kes selle ettevalmistusel vaeva olid näinud.

Aktus lõppes Eesti hümniga.

-m

Eesti kultuuripäevalt Stuttgardis. „Kungla rahvas" pidutsemas. All — istseen näidendist — Linda Pärtel, Jaan Purga ja Edgar Pent.

Foto — A. Kokk

Eesti kultuuripäev Stuttgardis

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Eestlaste Keskkomitee ja Stuttgardi Piirkonna Eesti Rahvuskoondise korraldusel toimus Bad Cannstatti kuursaalis eestlaste kultuuripäev Lõuna-Saksamaa osas.

Nägusas pargis asuva kuurhoone ees lehvisid neli Eesti lippu, kuursaalis olid välja pandud eesti motiividega maalid kas kohalikelt kunstnikelt või eestlaste kodudest tooduid. Avarasse saali oli kogunenud ligemale paarsada eestlast kõigist Saksamaa osadest kui ka USA-st ja Belgiast. Publik eestlaste üritustel Saksamaal jääb iga aastaga hõredamaks, sest vanad on väsinud ja noorte hulgas palju neid, kes enam eesti keelt ei valda.

Pidulik sündmus avati klaverisoologa Erika Kima esituses. Seejärel tervitas kokkutulnud kaasmaalasi rahvuskoondise esinaine Leila Nichtig, eriti neid, kes selleks sooritanud pikema reisi.

Natuke umbusklikult piidlesid vanemad kohalviibijad kitarrikunstnik Boris Björn Baggerit. Kahjuks on sellel instrumendil veidi kahtlane maine, kuna seda on liiga palju kuritarvitatud pop- ja rockgruppide poolt lärmitegemiseks ja keskkonna saastamiseks. Boris B. Bagger oma meisterliku mänguga näitas vastupidist: kitarr on nauditav kontsertinstrument, kui seda käsitada õigesti. Tema kitarrisoolod olid kultuuripäevade kunstiliseks kõrgpunktiks. Kunstnik pidi andma lisapala.

Keskkomitee esimehe Joh. Västriku peokõne oli sisutihe ja laiaskaalaline: eestlaste ülesanded paguluses, olukord orjastatud kodumaal ja pärast Teist maailmasõda tehtud poliitilised suurvead, mille tulemusena sada miljonit eurooplast said vabaduse asemel pimeda orjuse. Käsitledes meie ülesandeid paguluses, pani kõneleja südamele säilitada eesti keelt, harrastada eesti kultuuri viljelemist ja võtta osa eesti üritustest. Ta lõpetas oma sõnavõtu lauliku sõnadega: „Aastatuhanded on sinu kätes, pea vastu rahvas ja maa!"

NÄIDEND

Jaan Purga kirjutatud lühinäidendi „Arsti juures" esitas Kölni eesti näitetrupp. Kaastegevad olid autor ise, Edgar Pent, Helga Eramaa ja Linda Pärtel. Lavastajaks oli Raoul Laev. Lõbusa näidendi vaimukad ja rahvapärased repliigid kutsusid tõsiste eestlaste hulgas esile naerupuhanguid ja aplause jooksval stseenil. Näitlejad said teenitud aplausi ja lilli.

Tervitusi ütlesid Läti Keskkomitee ja Balti Seltsi esindajad kui ka eestlaste sidemees Baden-Württembergi maavalitsuse juures Edgar Bergmann.

Keskkomitee esimees austas kaht teenekat eestlast EÜSL-i Kuldse Teene emärgiga. Nendeks olid Stuttgardi eestlasgrupi esinaine Leila Nichtig ja Keskkomitee abiesimees Edgar Bergmann. Kinnise ümbriku andis esimees üle rahvatantsutrupi juhatajale Jüri Kriisile ja noorte laulukoori juhatajale Dace Kalninsile.

Pärast Leila Nichtigi ja Aota Kalninsi poolt öeldud lõppsõna lauldi hümni.

Kõige lõpuks järgnes Henry Foogi poolt koostatud rahvatantsu- ja laulupõimik, milles „Kungla rahvas" pidas muistset pidu. Suur rahvariides grupp, milles kolme generatsiooni esindajaid, jättis laval võimsa mulje.

Kokkuvõttes peab märkima, et Stuttgardis on tublisi ja energilisi noori. Seetõttu on Stuttgart nihkunud eestlaste „pealinnaks" Lõuna-Saksamaal, nii nagu seda on Köln ja Düsseldorf Põhja-Saksamaal. Kunagine „pealinn" lõunas, Geislingen, on nüüd väikseks provintsilinnakeseks.

-kk

Etnilised grupid ja Kanada välispoliitika

Ottawas tuleb luua permanentne informatsioonikeskus

Kanada Rahvusvaheliste Probleemide Instituut Torontos (Canadian Institute of International Affairs) uurimisosa direktor Don Munton korraldas teisipäeval 25. juunil mõttekolde etniliste gruppide soovide selgitamiseks välispoliitilisel alal. Mõttekoldest (workshop) osavõtuks oli registreeritud 45 isikut 22 rahvusgrupist. Eestlastest oli kohal „Meie Elu" ja „Võitleja" esindajana August Nõmmik. Asukohaks oli Toronto Ülikooli nõukogu koosolekute ruum.

Mõttekolde sissejuhatavates sõnades Dun Munton nentis, et Kanada Rahvusvaheliste Probleemide Instituut on iseseisev uurimiskeskus, valitsusest mitteolenev. Ta on vaba oma tegevuses ja selle ulatuses. Käesolev mõttekolle on korraldatud selgitamaks Kanadas elavate organiseeritud rahvusgruppide vaateid ja soove Kanada välispoliitika kohta.

Mõttekolde tegelikuks juhatajaks oli Instituudi uurimisosa abidirektor Rita Raudaitis, leedulanna.

Mõttekolde ennelõunane osa oli pühendatud etniliste gruppide seisukohtade esiletoomiseks ja pärastlõunane osa etniliste gruppide osalemisele välispoliitikas. Mõttekolde selle osa juhatajaks oli Toronto Ülikooli professor Robert O. Matthews.

VAATEID JA PROBLEEME

Mõttekolde esimeses osas esitasid oma vaateid ja probleeme mitmed isikud. Esimeseks sõnasoovijaks oli valgevenelaste esindaja. Ta selgitas oma rahva traagilist saatust iseseisvuse taastamisel. Piiratuna mitmest suuremast rahvast ja kandes Valgevene nimetust, teda peetakse vene rahva osaks ja iseseisvuse taotlus ei leia toetust teistelt rahvastelt.

Eritrealaste esindaja juhtis tähelepanu sellele, et rahvas, kelle liikmeks ta end peab, on eksisteerinud iseseisva rahvana rohkem kui 3000 aastat ja ainult viimaseil sajandeil on olnud okupeeritud teiste rahvaste poolt. Prague vabadusvõitlus Etioopia okupatsiooni vastu on kestnud aastaid, kuid ei ole leidnud tunnustust Liitunud Rahvaste organisatsiooni ega teiste rahvaste poolt, kaasa arvatud Kanada. Eritread loetakse eksikombel Etioopia osaks.

Ukrainlaste esindaja rõhutas vajadust dekoloniseerida Nõukogude Liit ja taastada Ukraina ning Balti rahvaste iseseisvus. N. Liit ei pea kinni Helsingi kokkuleppe nõuetest ning piirab inimõiguste ja isikuvabaduste kasutamist N. Liidus. Kunagi peaks tulema sellele lõpp.

Leedulaste esindaja märkis, et selle rahva kaotused möödunud sõjas ja massilistes küüditamistes olid 300.000 inimest. Suhteliselt see ei olnud mitte vähem Holocaustist, millest räägitakse palju viimasel ajal. Molotov-Ribbentropi kokkulepe tuleb annulleerida ja Balti rahvaste iseseisvus taastada.

Poola Rahvuskongressi esindaja märkis, et Kanadas on 400.000 poolakat. Nad pooldavad Poola täieliku iseseisvuse taastamist ja toetavad Poola „Solidaarsuse"-liikumist, eesmärgiga kukutada kommunistlik diktatuur Poolas. Rahvusgrupil on oma lobbyistide grupp Ottawas, et informeerida ja mõjustada Kanada valitsuse välispoliitikat „Solidaarsuse"-liikumise toetam seks Poolas.

India rahvusgrupi esindaja arvates Kanada on vahepealne riik suur- ja väikeriikide vahel. Siin on küllalt suured etnilised grupid, kes ühiselt on suutelised mõjustama Kanada valitsust, et see küllaldase selgusega tõstaks üles etniliste gruppide probleemid riigijuhtide nõupidamistel. Ta soovitas ühise informatsioonikeskuse moodustamist Ottawas.

Juutide esindaja märkis, et Kanadas elab 300.000 juuti. Nemad on olnud väga elavad inimõiguste nõudmisel oma rahvale ja teistele.

PUUDUB VÄLISPOLIITIKA

Toimetaja A. Kundras nentis, et Läti keskorganisatsiooni esindaja puudub ja tema saab rääkida ainult oma lehe esindajana. Tema arvates Kanada valitsusel üldse puudub välispoliitika. Valitsus põhimõtteliselt ei toeta Ühendriikide välispoliitikat ja loeb seda oma välispoliitikaks. 1941. aastal küüditati Lätist 36.000 inimest. Nende seas oli 2.000 juuti. Rahva hävitamine venelaste poolt oli tõeline holocaust, mida tuleb lähemalt uurida.

A. Nõmmik oli esitanud „Võitleja" toimetuse kolleegiumi seisukohad kirjalikult. See kiri loeti ette abidirektor Rita Rudaitise poolt. (Tekst eesti keeles on toodud eraldi teisal.) Omalt poolt ta lisas juurde, et Kanada on kujunenud heaks sadamaks põgenikele. Selle tagajärjel on suurenenud Kanadas terrorism ja hõõrumised rahvusgruppide vahel. Valitsus peaks nõudma põgenikelt neile elamisluba andes, et nad ei jätkaks siin oma terroristlikku taktikat kodumaa valitsuse vastu. Teiseks ei peaks siin asuvad rahvusgrupid oma sisemiste probleemide esiletoomisega tülitama ega varjutama teisi rahvusgruppe. Valitsusel ei tuleks omistada mõnele rahvusgrupile suuremat tähelepanu selle pärast, et ta on „noisy".

INIMÕIGUSED

Pärastlõunane mõttekolde osa oli pühendatud isikuvabaduse ja inimõiguste probleemidele. Küsimuse selgitajaks oli Inimõiguste komisjoni (Human Rights Commission) direktor Christina Isajiw, kes teravalt kritiseeris Inimõiguste konverentsi käiku, mis lõppes hiljuti Ottawas. Selle korraldajaks oli Kanada valitsus. Viimane oli liiga pehme ning järele andlik venelaste nõudmistele. Selle tagajärjel konverents kuulutati kinniseks ja ajakirjandusele ei antud konverentsi käigu kohta mingit informatsiooni.

Konverentsi lõpul ei antud ühist kommünikeed ja Kanada välisminister ei informeerinud rahvasaadikuid parlamendis konverentsi käigu ja tulemuste kohta. Christina Isajiw avaldas lootust, et järgmisel 35 riigi esindaja kokkutulekul järgmisel aastal, alul Budapestis ja hiljem Viinis, selline olukord enam ei korduks. Ikestatud rahvastele ta soovitas moodustada Ottawas permanentne lobby valitsuse informeerimiseks selle kohta, kuidas ignoreeritakse inimõiguste kasutamist kommunistlikes riikides ja mida tuleks teha nende rahvaste iseseisvuse taastamiseks, kes on orjastatud N. Liidus.

Cristina Isajiw'i sõnavõtule järgnes elav mõttevahetus, kus paljud võtsid osa. Enne mõttekolde lõpetamist A. Nõmmik palus juhatajat küsida kohalolevalt venelaselt, kuidas oleks võimalik lahendada Ida-Euroopa rahvaste probleeme. Kahjuks oli ka tema veendunud selles, et N. Liidu dekoloniseerimine on tema ja paljude teiste, kaasa arvatud etnilised grupid, vaikseks soovunelmaks. Kõigil puudub konkreetne ettepanek, kuidas N. Liitu dekoloniseerida.

Kanada Luteri . . .

(Algus esiküljel)

1. Nõuda sotsiaal teeninduse alakomiteelt (Social Ministry Sub-Committee) või ühe eriülesanne-teks loodud komiteelt (Special Task Force) regulaarselt jälgida ja aru anda kogudustele ja Ida-Sinodile kiriku olukorda Balti riikides.

2. Paluda Kanada Evangeeliumi Luteriusu Kiriku (ELCiC) üleriiklikul nõukogul astuda ühendusse Luterliku Maailmaliiduga (LWF), Kanada Kirikute Nõukoguga (CCC), Kirikute Maailma Nõukoguga (WCC) ja teiste vastavate organisatsioonidega, et anda kõike võimalikku abi kogudustele ja õpetajatele Balti riikides, ning erilise järjekindla tähelepanuga silmas pidada nende olukorda, kes on vangistatud, või kannatavad tagakiusamist ristiusu vabaduse või inimõiguste nõudmisel, ja kellede kohta andmed on saadaval „Amnesty International", Briti „Keston College" või Eesti, Läti ja Leedu keskorganisatsioonide kaudu Kanadas.

3. Pöörata otsekohene tähelepanu õpetaja Harri Mõtsniku, Ints Calitise ja preester Alfonsas Svarinskase raskele olukorrale vangistuses erilistes KGB vaimuhaiglates või vanglates.

HARRI MÕTSNIKU JUTLUS

Lisaks sõnalistele ettekannetele jagati igale delegaadile trükis andmete ja faktidega Balti riikidest. Peamine osa trükisest koosneb 24-leheküljelisest tõlkest, milles on ära toodud kõik 61 paragrahvi riiklikust seadusest, mille all Kirik Lätis on sunnitud eksisteerima. Igale paragrahvile on lisatud kommentaar, kuidas see seaduse säte praktikas töötab ja millised on kitsendused selles Kirikule. Sealt selgub, et Kirikul ei ole mingeid õigusi, nii okupeeritud Lätis, kui ka okupeeritud Eestis ja Leedus.

Eestlaste osas esitati Urvaste koguduse õpetaja, Harri Mõtsniku jutlus ja tema enda sõna-sõnaline kirjeldus ühest tema ülekuulamisest, mille on tõlkinud õp. Thomas Vaga Vancouveris. Oma jutluses mõistab õp. Mõtsnik rangelt hukka Nõuk. Vene teguviisid Afganistanis, Korea reisilennuki mahatulistamises ja ketserlikus maailmarahu kampaanias. Tagajärjeks oli tema vahistamine. Seoses vastu võetud resolutsiooniga pöördus „Meie Elu" õp. Udo Petersoo poole, kes ütles, et idee eestlaste osas andis abipraost Heino Laaneots möödunud aasta juunis LCA konverentsil Ottawas. Õpetaja Laaneots leidis, et midagi tuleks ette võtta, et meid hakatakse tähele panema Sinodite konverentsidel. Nii moodustati komitee, kuhu kuulusid õpetajad Laaneots, Petersoo ja Möldre kes esitas soovituse, mida 1985. a. sinod peaks arutusele võtma. Resolutsiooni sõnastuse koostas õp. Udo Petersoo ja alla kirjutasid sellele veel Peter Möldre.

Andmed, mida õp. Petersoo esitas, olid võrdlused meie kiriku statistikast Vabariigi ajal ja tänapäeval N. Liidu okupatsiooni ajal. Meil oli õpetajaid 209 — nüüd on neid 93; liikmeid 850.000 — nüüd on neid 250.000; ristiti 92,5% kogu rahvaarvust (1,3 milj.) — nüüd oli ristimisi ainult 9,2%; kiriklikke laulatusi oli 93,6% — nüüd on neid 2,4%; leeritati 69,8% — nüüd 2,2%; kiriklikke matuseid oli 96,7% — nüüd on neid 35,7%.

KUS KANADA LUTERI KIRIK

Nagu juba varem teatasime (Meie Elu nr. 22), pandi Winnipegis 16.-19. mail alus uuele Kanada luteri kirikule, mille põhimäärused hakkavad kehtima 1. jaanuaril, 1986. Selle uue kiriku nimeks sai Evangelical Lutheran Church in Canada (ELCiC), peakorteriga Winnipegis. ELCiC sai teoks kahe luteri kiriku ühinemise teel. Need olid: Lutheran Church of America — Canada Section (LCA — Canada Section) ja Evangelical Lutheran Church of Canada (ELCC). Uue luteri kiriku — ELCiC — presidendiks valiti dr. Donald W. Sjoberg (praegune — kuni 1.1.1986 — LCA Lääne-Kanada Sinodi piiskop).

ELCiC koosneb viiest Sinodist. Need on: Briti Columbia, Alberta, Saskatchewani, Manitoba ja Ida-Sinodid. Viimane neist, st. Ida-Sinod, koosneb Ontario, Quebecki ja Maritime provintsidest. Nendele uutele Sinoditele valiti juhtkonnad käesoleval kevadel, eesotsas piiskopiga. Ida-Sinodi Konstitutsiooniline konverents leidis aset Waterloos 19.-22. juunil. Piiskopiks valiti praegune, st. kuni 1.1.86, populaarne LCA Ida-Kanada sinodi piiskop William D. Huras ja seda juba teisel hääletamisel. Sinodi peakorteri asukohaks sai Kitchener.

Teatame rõõmuga meie tütre

KAILI KARISSA

sünnist 19. juunil 1985 Torontos.

MAIKI (ANDRE) ja MART LUPP

Kanada tähistas oma 118. aastapäeva

Sel aastal tähistati 1. juulil „Kanada Päeva" suure pidulikkusega Ottawas ja provintside suuremates linnades. Kuna Kanada rahvuslikuks värviks on punane, siis Kanada kindralkuberner pr. Souve oli paraadi vastuvõtmisel punases kostüümis. Torontos, peaminister David Petersonile, kes 5 päeva tagasi andis ametivande, oli see esimeseks ametlikuks esinemiseks rahva ees peaministrina. Parlamendihoone ette kogunenud rahvale oli saadaval odavahinnalised „kuumad koerad" ja joogid. Uus peaminister püüab kõigiti oma isiku populaarsust tõsta. Õhtul kell 10:00 algas suur ilutulestik, mis oli nähtav üle linna.

18 aastat tagasi ja varem seda päeva ametlikult ei tähistatud.

Kanada välispoliitilist suunda tuleb muuta 180 kraadi

Kirjalik ettepanek mõttekolde juhatajale

Canadian Institute of International Affairs, Director of Research poolt korraldatud mõttekoldel (Workshop) etniliste gruppide seisukohtade selgitamiseks välispoliitilisel alal, andis A. Nõmmik ajaleht „Võitleja" esindajana üle mõtekolde juhatajale Don Muntonile kirja globaalse välispoliitilise suuna muutmise vajaduse kohta. Research abidirektor Rita Rudaitis luges selle koosolijaile ette. Kiri eestikeelses tõlkes kõlab järgmiselt.

Etnilised grupid Kanadas ja mujal on osa sellest rahvast, kelle juures nad elavad. Välispoliitilisel alal nendel ei peaks olema teisi eesmärke kui asukohamaa rahval. Etnilised grupid k as elavad hästi või kannatavad koos asukohamaa rahvaga, vastavalt selle maa heale või halvale juhtimisele välis- ja majanduspoliitika alal.

Etnilistel gruppidel võivad olla eriarvamised maa poliitilise ja majandusliku juhtimise kohta. Seepärast ajaleht „Võitleja" toimetuse kolleegium väga hindab mõttekolde korraldamist teemal „Etnilised grupid ja välispoliitika".

Maailm tänapäeval on poliitilises ja majanduslikus kriisis. See kriis tuleneb Euroopa lahendamata jäänud probleemidest. Kesk-Euroopas hoitakse ära saksa rahva ühinemist ja Ida-Euroopas hoitakse alal Nõukogude koloniaalimpeerium, vastu tema poolt orjastatud rahvaste tahet.

(Järg lhk. 6)

Aruanne kinnitati

Esto '84 ülejääk veerand miljonit

Esto '84 üldtulud olid $1.076.877, jättes ülejäägi $270.184, mis teeb ümmarguselt 25%. Kas on see paras jagu, või tundub see liiga kõrgena? Kas olid pääsmete hinnad liialt kallid, või oli külalisi ootamatult ohtralt?

Vaevalt oskab keegi neile küsimusile õiget vastust leida, kuid kindlasti on ülejääk, olgu see siis kuitahes suur, parem kui ka väikseim puudujääk, eriti kui ürituse aluskapitali on vaid 2%.

Need, ja veel paljud teised arvud selgusid neljapäevaõhtusel ESTO '84 Peakomitee koosolekul, 27. juunil Toronto Eesti Majas.

Üle miljondollarlisest läbikäigust on meie ajakirjanduses juba varem juttu olnud, kuid seda põhjustas kokkuleppe vastaselt enneaegselt lendulastud „linnuke", kuna kõik Peakomitee liikmed tõotasid tegelikkudest arvudest vaikida kuni selle koosolekuni. Toomas Metsala oli selle enneaegse informatsiooni avaldamise peale väga pahane ja lubas selgitada selle häbiväärse sõnamurdja.

Koosoleku päevakord oli peakomitee liikmetele juba varem posti teel kätte saadetud. Kuigi kutsel puudus koosoleku alguse kellaaeg, oskasid kõik asjaosalised õigeaegselt kella poole kaheksaks kohale tulla.

KOOSOLEKU AVAMINE JA RAKENDAMINE

Koosolekut asus juhatama tavakohaselt Peakomitee esimees Toomas Metsala, kes naljatades seda ametit ka mõnele teisele pakkus. Häältelugejaiks valiti pr. Vellner, pr Raudjalg ja prl. Voksep.

Toomas Metsala teatas, et üldiselt on kõik toimkonnad väga hea töö teinud ja ainult mõned üksikud on pidanud leppima vähese puudujäägiga Samuti on korraliku töö teinud juhatus, kes suutis hankida üle 70.000 dollari toetusi.

T.M. meenutas kokkuleppeid juhatuse ja ürituste toimkondade vahel, kus iga üritus maksis juhatusele teatud protsendi sissetulekust, vastavalt ürituse iseloomule: 25% lõbustusilt, 17% kultuuriüritusilt ja 12% väiksemailt ja noorteüritusilt. See „üldkulude lõiv" kattis mittekasutoovate ürituste kulud, nagu sport, näitused, rongkäik, Estorama, administratiivkulud jm.

Juhatuse koosolekuid on peetud 66, ehk keskelt läbi üks iga kahe nädala järel. Paljude abistajate seast nimetas T.M. üksikuid, kes eriti ohvrimeelselt kaasa aitasid: Toivo Kõhelik, Linda Raudjalg, Ruho Paluoja, Vello Hubel, Tõnu Orav, Maire Lainevool ja veel mitmeid isikuid väljaspoolt.

Peale Toomas Metsala avasõna, Osvald Piil, võttes sõna koosoleku korra kohta, soovitas päevakord kinnitada, muidu koosolek kaotab oma pädevuse. Päevakord kinnitati.

TEGEVUSE ÜLEVAADE

ESTO '84 tegevuse ülevaate kandis ette programmi sektsiooni juhataja Feliks Koop, kes teatas, et ürituste kavandamine ja korraldamine viidi läbi 23 programmi sektsiooni toimkonna poolt, kellele lisandusid veel valguspeo, laulupeo ja rongkäigu toimkonnad. Kogusummas toimus ESTO raames 205 üritust, umbes 20.000 osavõtjaga, kes ostsid kokku umbes 70.000 piletit, kulutades selleks umbes 750.000 Canada dollarit. Ülevaade kinnitati koosoleku poolt.

ESTO '84 majandusülevaate kandis ette majandussektsiooni juhataja Nikolai Valge, andes lühikese seletuse väljajagatud kahel lehel esitatud tulude — kulude arvudele. Suurima ülejäägi jättis Esto Visioon (66,261), siis Laulupidu (42.388), Rahvapidu (34.972), „Kalurineiu" (24.350) jne. Nikolai Valge jagas välja ürituste korraldajaile toimikud täpsete tulude — kulude aruannetega ning rahatšekid neile, kelle üritused lõppesid ülejäägiga.

SÕNAVÕTUD

Toronto Eesti Maja esimees Osvald Piil oma sõnavõtus mainis, et kuigi ESTO Peakomitee juhatus kinnitab, et nüüd on kõik arved klaarid ja tasutud, ei ole see siiski nii, kuna majanduslikud vahekorrad ESTO ja Eesti Maja vahel on veel lõpetamata. Eesti Maja poolt ESTO'le esitatud arvest on tasutud ainult osa. Nikolai Valge kinnitas, et tema teada pole midagi tasumata jäänud ning avaldas arvamist, et E.M. juhatus nõuab õigustamatult kõrget üüri E.M. ruumide kasutamise eest. Osvald Piil vastas, et probleem ei ole ühenduses Eesti Maja ruumide üüriga, vaid on seoses Rahvapeoga ning soovitas seda mitte nüüd suure rahvahulga ees arutama hakata. Ta soovitas majandusülevaate vastu võtta reservatsiooniga, et Eesti Maja ja ESTO omavahelised arved ja probleemid lahendataks hiljem.

Edgar Marten juhtis tähelepanu ülejäägina esitatud arvudele. ESTO '84 koguülejääk on $270.184, üritustevahelisele väljajagamisele läheb aga $122.978. Mis sünnib ülejäänud $147.206—ga?

Toomas Metsala vastas sellele, et üldülejääk koosneb kahest osast: esiteks sellest, mis on laekunud üritustelt ($122.978) ja mis jagatakse välja ürituste korraldajate vahel; teiseks aga sellest, mis on laekunud Peakomitee juhatuse tegevuse kaudu ($147,206). See osa ülejäägist kuulub Sihtasutusele (Eesti Päevad Kanadas), mille kohta Peakomitee juhatus esitab oma soovitused järgmisele Sihtasutuse peakoosolekule kinnitamiseks ja mille läbiviimise eest vastutab Sihtasutuse järgmine juhatus. Praegune juhatus on planeerinud sellest suurema summa ESTO '84 albumi väljaandmiseks, teise suurema summa järgmise ESTO hambarahaks, ning kavatsusel on ka operatsioonifond, peamiselt abiks noortele.

Toomas Metsala ettepanekul võeti vastu majandusülevaade selle reservatsiooniga, et Rahvapeoga seoses probleem ja ka teised praegu teadmata probleemid, mis võiksid üles kerkida, tulevad lahendada ühe kuu jooksul.

LÕPETAMATA TEGEVUS

Lõpetamata tegevuse osas peeti kõige olulisemaks ESTO '84 albumit, mille toimetajaks on Lya Holmberg, mis ilmub sügisel 164-leheküljelisena arvukate värviliste ja must/valge piltidega. See album katab kõik ürituset ja ka kõik osalised nimeliselt. Albumi hinnaks on 37 Can., ehk 31 US dollarit.

ESTO '88

Toomas Metsala luges ette kirja Austraalia Eesti Seltside Liidu Juhatuselt, milles teatakse, et Liidu Esindajatekogu erakorralisel koosolekul 9. juunil s.a. kinnitati ametisse ESTO '88 korraldava üldtoimkonna juhatus.

◍

ESTO '88 juhatuse ametlik aadress on:

Estonian House,
43 Melville Road,
West Brunswick, VIC. 3055
AUSTRALIA

Koosolek leidis, et meil puudub õige side järgmise ESTO korraldajatega Austraalias. Võib-olla meie Sihtasutuse järgmine juhatus astub tihedamalt ühendusse Austraalia korraldava toimkonnaga.

Koosolekul ülestõstetud küsimuste ja läbirääkimiste all sõna ei võetud.

Sihtasutuse järgmine peakoosolek toimub tõenäoselt s.a. septembris.

-m

Zimbabwe peaminister ründab valgeid

Zimbabwe's, endise nimetusega Rodesia, teostusid üldvalimised. Nende valimiste eel peaminister Mugabe ründas teravalt valgeid, kes oma eelvalimistel andsid enamiku hääli endisele peaminister Ian Smith'i grupile. Valgetel on lubatud saata Zimbabwe parlamenti 20 esindajat. Nendest 15 tuleb Ian Smithi pooldajate seast. Peaminister Mugabe lubas selle privileegi tühistada, põhjusel, et valged ei olevat mitte mustade sõbrad ja taotlevad oma erihuvisid.

VÄLISKATUSE JA KORSTNA PARANDAMINE

Tasuta eelarve. Soome ehitajad.
Helistage Veli Salminen'ile,
tel. 492-1351.

MÕTTESÄHVATUSI

Ei ole hullemat inimest, kes on rumal, aga veel arrogantne.

◍

Naine on nõus oma mehele andestama iseenda poolt tehtud rumalusi.

◍

Optimist on mees, kes abiellub oma sekretäriga lootuses, et ta võib edasi dikteerida.

◍

Ainuke, mida tulevik peab kartma, on tema minevik.

Kogunud NIHITS

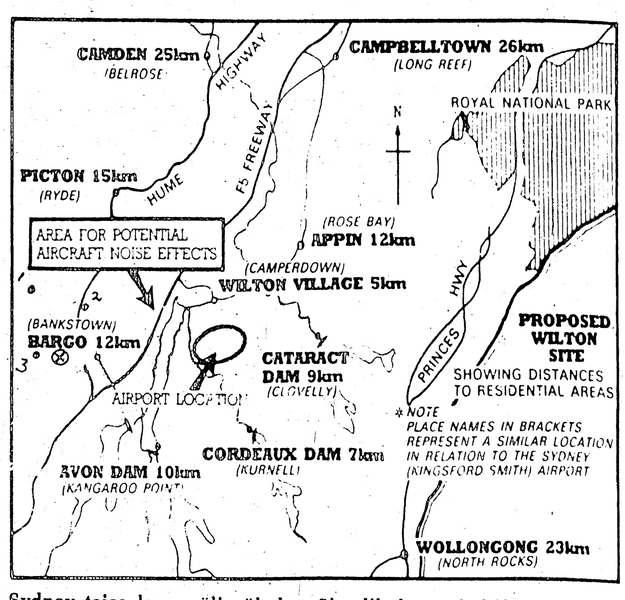

Sydney teise lennuvälja üheks võimalikuks asukohaks on Wilton eestlaste keskuste Thirlmere (1), Tahmoor (2), Buxton (3).

Austraalias

Uus rahvusvaheline lennuväli eestlaste keskuste lähisele?

BUXTON, Austraalia (M.E.) — Austraalia suurim nädalalõpu ajaleht „The Sun-Herald" toob 16. juuni numbris eriartikli Sydney teise rahvusvahelise lennuvälja võimaliku asukoha kohta, mis asub Austraalia eestlaste keskuse Thirlmere, Tahmoori ja Buxtoni lähisel. Samuti ka Wollongong, kus on elav eestlaskonna tegevus, enamasti koostöös Thirlmerega, on vaevu 23 km eemal. Lähim on siiski Buxton ja Tahmoor (10—15 km).

Kuid lennuvälja ehitamine on veel lahtine, sest on ka teine võimalik asukoht „Austraalia Alpide" lähedal — Badgery Creek. Kuid seal on maa ligi 30 miljonit dollarit kallim, kui ka vajadus eemaldada 750 elanikku, ainult 10 aga Wiltoni võsa-alal.

Ajalooliselt on Bargo tuntud kui Bargo Brush, mis ulatus ja andis nime ka varem Buxtonile, ning oli omaaegse mütoloogilise kangelase ilme omandanud Captain Starlight (Moonlight) tegevuse ja peiduala. Tolle kangelase kohta on kirjutatud eriromaan „Robbery Under Arms" ehk „Röövimine relvade abil" — endise kohtuniku Rolf Bolgerwoodi poolt.

Bargo jõe äärde — ainult 3 km Buxtonist — oli kord kava alatise noortelaagri kavandamine, Kanada eeskujul, 27 aastat tagasi, mil oli odavalt müügil 18-aakriline farm $1500. Samasse oleksid saanud kaasmaalased ehitada suvilaid ülejäänud alale. Noortetegelaste jt. komisjon käis kohal uurimas, kuid kuna üks eestlane lubas oma suurel suvila-alal noortelaagri ehitada, ning siis veel samalaadne pakkumine tuli ühe teise eestlase poolt Sydneyle *lähemal, siis* läksid arvamised lahku. Laagrid jäid ehitamata. Kuid siiski arutelud viisid Thirlmere puhkekodu asutamisele.

Sydney teise lennuvälja originaalse asukoha leidmise idee kuulub aga vana-eestlasele Walther Johannsonile. Ta oli juba Vene—Jaapani sõjas õhupallide-väes tegev, mis oli allutatud kindral von Kaulbarsile. Peale raskelt haavata saamist ja operatsioone oli samuti mõnda aega Vene tsaari lennuväes, mille ülemaks oli sama kindral v. Kaulbars.

Ettevõtliku mehena tõi Eestisse inglise lendurid enne Vabadussõja algust. Masinaala insenerina oli siis tegev kolmandat korda vabatahtlikuna nii lennuväe- kui soomusrelvade ehitamise alal. Asutas Tallinnas omanimelise naelavabriku, kuid eelistas Austraaliat pärast tegutsemist Lennuväe tehnikaosakonna juhatajana. Ameeriklaste saabudes Austraalia oli Johannson neljandat korda vabatahtlik, alul nende mereväes ja siis lennuväes. Pärast pensionile asumist elas paar aastat Buxtonis (1955—57), mil asuski soovitama, et sõjaaegne salajane lennuväli peaks kujunema tulevaseks lennuväljaks.

E. AAVIK

Esto '84 peakomitee koosolekust osavõtjaid. Taga kõneleb Felix Koop. Foto — S. Preem

Esto '84 majandusülevaade

KOKKUVÕTTED

	TULUD			KULUD	ULEJÄÄK
	TULUD	TOETUSED	KOKKU		
TOIMKONDADE ÜRITUSED	721,702	16,094	737,796	496,614	241,182
JUHATUSE ÜRITUSED	187,558	3,906	191,464	185,852	5,612
ÜLDKULUD (ESTOPASS JNE)	97,332	50,285	147,617	124,227	23,390
KOKKU	1,006,592	70,285	1,076,877	806,693	270,184

JUHATUSE TEGEVUS

ÜRITUSTE TULEKUSED	
VIP VASTUVÕTT	(1,681)
ESTORAMA	(7,244)
ESTO BALL	26,326
RAHVAPEO BAAR	5,755
BÜSSID	(3,181)
MALESTUSESEMED	5,229
MAITSED	(19,592)
	5,612

ÜLDKULUD	
UURID - RUUMID	4,412
UURID - MOOBEL	235
BÜROOKULU, TELEFON & POST	12,870
LAENUDE PROTSENDID	1,125
KAVAD JA PROGRAMMID	16,966
SOOK JA JOOGID	1,387
TRÜKITÖÖD	6,016
PALGALISED TÖÖJÕUD	13,555
MUUD MUVITUSED	5,111
KUULUTAMINE JA REKLAAM	21,412
ESMAABI JA POLITSEI	500
KINDLUSTUSED	5,185
ESINDUSKULUD	3,826
REISIMINE JA SÕIDUD	6,613
RONGIKAIK	8,174
ETTEVALMISTUS 1982/83	5,339
MUUD	11,501
	124,227

	SISSETULEKUD			KULUD	ÜLE/(PUUDUJAAK)	ÜLDKULUDE LÕIV			KOKKU	ÜLEJÄÄGI JAOTUS	
	TULUD	TOETUSED	KOKKU			%	PEAKS OLEMA	TEGELIK	PUUDU	ÜLEJÄÄK	PUUDUJAAK	KORRALDAJA	SUMMA
TOIMKONDADE TEGEVUS - ÜRITUSED													
5 SPORDIVÕISTLUSED	8370		8370	$3,469	($3,099)						($3,099)		
6 TEADUSLIK KOKKUTULEK	732		732	267	485	17	120	120	0	357		TARTU INSTITUUT	337
7 MALE	52		52	182	(130)						(130)		
8 HÄISTE JAZZ	2,786		2,786	591	2,195	17	474	474	0	1,721		EESTI KUNSTIDE KESKUS	1,721
9 VOIMLEMISE VALIKUHA	7,412		7,412	6,587	825	12	889	825	64	0			
10 NOORTE TEATER	1,392		1,392	907	485	17	237	237	0	248		E.KOHI	248
11 NOORTE TAL. ÕHTU	1,110		1,110	351	759	17	189	189	0	570		EESTI KUNSTIDE KESKUS	570
13 SOLISTIDE KONTSERT	35,055		35,055	20,202	14,853	17	5,959	5,959	0	8,894		EESTI KUNSTIDE KESKUS	8,894
14 SIHAMAID	1,168		1,168	577	591	17	199	199	0	392		NOORTEFOND	392
15 PILVEPIIR	7,098		7,098	2,155	4,943	25	1,775	1,775	0	3,168		NOORTEFOND	3,168
16 EESTI HELIL.	1,426		1,426	1,042	384	12	171	171	0	213		EESTI KUNSTIDE KESKUS	213
17 LOCHAAED	1,684		1,684	1,167	517	12	202	202	0	315		NOORTEFOND	315
18 ROOTSI NOORTAIDURID	2,904		2,904	771	2,133	17	493	493	0	1,640		ROOTSI NOORTAIDURID	1,640
19 MAAKONDADE PAEV	20,610		20,610	18,561	2,049	12	2,473	2,049	424				
21 LUULEPOIMIK	672		672	276	396	12	80	80	0	316		E.RAHHELD	316
24 NAIDEND "ROSAILIGID"	5,494		5,494	3,895	1,599	17	934	934	0	665		ADELAIDI EESTI TEATER	665
25 RAHVATANS "KUNGLA"	8,192		8,192	3,086	5,106	12	983	983	0	4,123		TERR KUNGLA	4,123
26 LAEVASÕIT "TRILLIUM"	24,393		24,393	19,655	4,738	25	6,098	4,738	1,360				
28 ANKUR	55,009		55,009	43,221	11,788	25	13,752	11,788	1,964				
31 NAISKONGRESS	3,708		3,708	2,274	1,434	12	445	445	0	989		EESTI NAISSELTS	989
35 KALURINEIU	48,551	1,902	50,453	26,143	24,350	17	8,584	8,584	0	15,766		EESTI RAHVUSTEATER	15,766
38 SÕDURIÕHTU	53,052		53,052	37,733	15,319	25	13,263	13,263	0	2,056		EESTI VÕITLEJATE LIIT	2,056
44 KOLA	9,113		9,113	8,176	937	17	1,549	937	612				
46 HUSIKAAL "1919"	9,618		9,618	6,989	2,629	17	1,635	1,635	0	994		LAKEWOODI EESTI TEATER	994
50 NAIDEND "TRUHMID"	7,532		7,532	3,948	3,584	17	1,200	1,280	0	2,304		N.Y. EESTI TEATER	2,304
51 KIRJ. MUUS ENNELOUNA	1,698		1,698	459	1,239	12	204	204	0	1,035		EESTI KUNSTIDE KESKUS	1,035
52 ESTO VISIOON	166,270	9,518	175,788	109,527	66,261	17	29,884	29,884	0	36,377		VOIMLEJAD & RAHVATANTSIJAD	36,377
54 LAULUPIDU	84,569	4,634	89,203	46,815	42,388	17	15,165	15,165*	0	27,223		EEST LAULJATE LIIT	27,223
55 RAHVAPIDU	138,857		138,857	103,885	34,972	SUMMA	21,360	21,360	0	13,612		EESTI MAJA	13,612
60 LIPUD	21,155		21,155	23,703	(2,548)						(2,548)		
KOKKU	$721,702	$16,094	$737,796	$496,614	$241,182		$128,405	$123,981	$4,424	$122,978	($5,777)		3122,978
JUHATUSE TEGEVUS - ÜRITUSED													
3 VIP VASTUVÕTT	7,000		7,000	8,681	(1,681)								
4 ESTORAMA	10,000		10,000	17,244	(7,244)								
45 ESTO BALL	96,800		96,800	70,474	26,326								
56 RAHVAPEO BAAR	49,820		49,820	44,065	5,755								
58 BÜSSID	6,872		6,872	10,053	(3,181)								
79 MALESTUSESEMED	16,913		16,913	11,684	5,229								
90 MAITSED	153	3,906	4,059	23,651	(19,592)								
KOKKU	$187,558	$3,906	$191,464	$185,852	$5,612								
ÜLDKULUD													
0 ÜLDKULUD	97,332	50,285	147,617	124,227	23,390								
KOKKU	$1,006,592	$70,285	$1,076,877	$806,693	$270,184								

ESTO'84 TORONTO 150

Kõikideks kindlustusteks

H. LATER & CO. LTD

„Insurance"

**1482 Bathurst St.,
Toronto M5P 3H1
Tel.: 653-7815 ja 653-7816**

„MEIE ELU" talitus võtab vastu ajakirl

riinu

tellimisi.

KIRJANDUS ☐ KUNST ☐ KULTUUR

Aleksis Rannit

„Hingüksi kuulan täiuslikku vaikust"

Vaikus — oli üks Aleksis Ranniti lemmiksõnu. Vaikuse kõne läbis ta luulekogud, samuti soovid ja tervitused sõpradele.

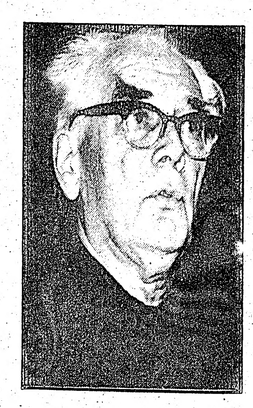

ALEKSIS RANNIT

Luuleraamatus „Helikeeli" (1982) ta sõnas: „...ainult sõna/ teeb inimesest inimese,/ hajuva valguse sõna,/ vaikuse sõna/ jumalakulleriks."

Aleksis Rannit eelistas kõnelda loomingust, mitte loojast; looja on järsku vaikinud, kuid eesti rahvale on jäänud tema külluslik looming paljudes eesti- ja muukeelsetes raamatutes.

Oma luuleloomingus eelistas Rannit ohjeldamatuile inspiratsioonipurskeile oma värvirikka mõtte- ja tundemaailma koondamist elliptiliseks silbi-, rütmi- ja sõnamuusikaks. Ei tarvitseks oletada, et see oli esoteerilisuse taotlus. Ökonoomia sõnastuses võis tuleneda „seesmises nägemuses" (A.R.) selgunud vajadusest ütelda luulevormis palju vähesega; lisaks jäi laetud vaikus ridade eel, vahel ja järel. Selles loomingus on küllust, mis võib muuta pühapäevaseks süvenenud vaikuseks igaühe mõttemaailma, ükskõik millises paigas või olukorras.

On väidetud, et sõpruse tähtsaim tunnus on, kui ollakse õnnelikud ka koos vaikides. Lisaks Eduard Wiiralt'ile pühendatud loomingule kirjutas Rannit: „Wiiralt'iga oli tõemeeli tore vaikida ühel-ja-samal teemal." (Kiri 27. XI 1973.)

Proloogis II Ü.E. Päevadele Baltimore'is 1976 oli esile tõstetud põhjala valguse „vaikiv kiirgus":

Põhjala valguse halli ja kollase skaala,
vaikiva kiirguse võim, aitab mis võidelda meid
saatuse karjega. Iidsinist-musta-ja-valget
kaasa me tõime ja see helgendab kaunilt me ees.

Vaikuse kõrval on olnud meri üks Ranniti lemmikteemasid. Rütmiline voogamine ja range vorm liitusid vastandite ühendiks, valguse ja vaikuse luule võrdkujuks, ka aimuslikuks sooviks, luuletuses „Meri" (biblio-fiilne raamat 1964):

Tulin jälle sinu juurde, minu võimas hõim.
Vastu õhtut sinu randa nõrga keha tõin.

Olen nagu kala kuival, kelle ahmiv suu
teab: sa oled ainus aisting, aje ainus suund.

Valges vaikuses su lainte helisev spiraal
tungib minu ruumist läbi, seob mind nagu raam.

Seob ja äkki enda poole kisub kõigest jõust —
see on pääse elusurmast, see on ülestõus.

Sügavusse ülestõus ja teine, juubeldavaim lend
sinu selgel päälispinnal, minu öine lemb.

Puhkend, puhkeb sinu kohal kullerkupne kuu,
hõbekollaselt su rinda tema helkiv kuub

tasa katab. Öö ja vaikus. Ja su harras laul
võlvub puhtalt nagu taeva muutumatu au.

Aga kust ta võtab algust — järjestusi loov —
täpselt jumendet ja toonit, täpselt voolit vool.

Iga sinu virve mõõdet, iga viire kehk
kosmilise korra võrdes seotud skeemiks teht.

Kuulen kuidas sinus kiirgab külm planeedi pulss,
liiva sosin, tuule langus, linnu liuglev sulg.

Tajun: enne veel kui tõusis Kujutluste mäss,
enne veel kui oli Sõna, oli Rütmi käsk.

Rütmi kiirte raiut rangeks sinu uhtlev riik
on kui kõige kalgim kivi — mustav dioriit.

Kalk ja voogav! See on ilu viimne, paindlik palg:
olla võlvistiku algus, kasvav kui kristall.

Olla viimisteld ja tiiblev, olla vormit sööst,
olla nagu tõusev laine kaljulises öös.

Kas teid suudab omaks võtta minu kahtlev suu,
rütm kui kirkalt voolav täius, rütm kui saatus suur?

Aleksis Rannit on lahkunud, kuid eesti rahvale on jäänud tema luuleloming, lugematud kirjutised paljudes keeltes eesti rahva vabadusõiguse üle, viljakas võitlus rahvusvahelises PEN-is vaba eesti kirjanduse eest, samuti kommunistliku ebaõigluse, venestamise ning hävitava Nõukogude tsensuuri vastu.

Aleksis Ranniti läkitusel 28. XII 1984 on motoks teade legendist kaose kohta, millest kasvas kivi, millest tõusis — Eesti. Siis on palve, et paastuv päike paistaks jälle Eestile, ja soov: „Kauneid vaikseid päevi aastal 1985."

„SÕNAHÕIMLANE"

Arno Ambel mitmekultuurilisuse nõuandvasse kogusse

Peamin. Frank Miller tegi 18. juunil teatavaks nimetamised Ontario mitmekultuurilisuse nõuandvasse kogusse (Advisory Council on Multiculturalism and Citizenship), nende hulgas ka Arno Ambel Sault Ste. Marie'st. Arno Ambel on Sault Ste. Marie Eesti Ev. Luteriusu Koguduse esimees ja organist. Töötab suurettevõttes Algoma Steel, kohapealse ooperiseltsi esimees.

Nõuandva kogu presidendiks nimetati advokaat Stanley W. Frolick kaheks aastaks alates 2. juulist ja viitsepresidendiks insener Hanny A. Hassan, kes on Kanada moslemite ühingu esimees.

Stanley W. Frolick on tuntud seltskonnategelane ukraina rahvusgrupis. Oli ukraina noorteliidu president, World Congress of Free Ukrainians juhatusliige ja esimees mitmes teises ukrainlaste organisatsioonis.

Ta asendab nõukogu senise presidendi dr. Mavis Burke.

TÄNUAVALDUS

Eesti Muusika Fond Kanadas tänab lahke toetuse eest alljärgnevaid isikuid ja perekondi: Ive Leesment, Merike Martin, T. Ruutopõld, E. ja E. Turdo, dr. K. ja E. Aun, kes lugupeetud Eva Kokla mälestuse jäädvustamiseks toetasid Eesti Muusika Fondi Kanadas. Fondi eesmärgiks on abistada maestro Neeme Järvi aktsiooni eesti helikunsti salvestamisel.

EMFK Usaldusmeeste nimel:

ROMAN TOI

Hoogsad luule- ja muusikapäevad Pariisis

Korraldatuna Pariisi Ülikooli Soome-Ugri õppekeskuse eesti sektsiooni poolt taotlesid eesti luule- ja muusikapäevad kahte sihti. Esiteks — kaasa aidata eesti kirjanduse ja muusika uurimisele ja tutvustamisele läänemaailmas. Teiseks — võimaldada meile endile — ja eriti nooremale generatsioonile — süvenemist meie kirjandus- ja muusikavooludesse ja oluliste autorite loomingusse.

11 ettekannet prantsuse, kaks inglise keeles, häälutuses (kõlaluule), luule etlemine, kontsert üliõpilaste kultuurimajas, muusika kuulamine lindilt ja plaadilt, eestikeelsed seminarid ülikoolis kuue tunni vältel. Vahest ehk liiga palju viie päeva jaoks kevadises Pariisis? Siiski mitte, sest uuduseks oli, et ettekanded ja muusika kuulamine jätkusid hilisõhtul ühes vanalinna võlvkeldris, kus n.ö. ööklubi atmosfääris käsitleti tõsiseid aineid ja kus osavõtjail jätkus tahet kaasa lüüa hilise öötunnini. Või ons kunagi Arvo Valtoni novelliloomingu elavamini arutatud kui päevade kolmandal õhtul pärast Alain de Castries' prantsuskeelset ettekannet koos Frace Lévy ja Christian Tousaint' lisanditega, kus 30-st kohalviibijast pea pooled sõna võtsid? Viienda õhtu Mati Undi kui romaanikirjaniku käsitlust sissejuhatusega Marc Lautroult ja Yves Guilleus'ilt jätkas tubli kobar asjahuvilisi mõttevahetust veel pärast kella ühte öösel...

Päevad algasid prantsus-inglis-keelse mõttevahetusega ülikoolis Vahur Linnuste eesti ajalugu käsitleva kursuse raames, kus sissejuhatavalt esinesid Jüri Estam (München-New York) ja Toomas Ilves (München-Vancouver). Järgnes häppening vestibüülis Ilmar Laabani (Stockholm) häälutustega ülikooli helitehnikute kaasabil. Luuletuse materjaliks muutusid sõnad ja laused nende kõlas. Kolm häält esitati polüfooniliselt elektroakustiliste vahenditega ja neile lisandus neljas otse autori suust mikrofoni abil. Aplausid pärast häälutusi nagu „Le chien de l'absolu" (Absoluutsuse koer) või „Le ciel inimputable" (Omaksvõetamatu taevas) tõendasid,et kuulajatega tekkis tugev kontakt.

ÜLE 60 OSAVÕTJA

Mida käsitleti veel luule alal prantsuse või inglise keeles? Avapäeval õhtul, mil osavõtjate arv tõusis 60-le, kõneles soome-ugri keelte kateedrijuhataja Jean-Luc Moreau enda „Kolmest kohtumisest eesti luulega: rahvaluule, Ivar Ivask ja Jaan Kaplinski", esitades ka valiku tõlkeid. Ilmar Laaban kordas oma häälutusi koos ettekandega enda luule arengust ja kõneles järgmisel õhtul sürreaalsusest eesti luules — Jaan Oksast (1884–1918) Ilmar Mikiver ja Artur Alliksaareni koos aspektidega Betty Alveri, Viivi Luige, Andres Ehina ja Bernard Kangro loomingust ja meie sajanditevanusest rahvaluulest. Toomas Ilves kõneles Marie Underi ja Doris Kareva loomingust koos samade autorite eestikeelse etlemisega Ene Rämmeldi poolt. Vahur Linnuste pidas ettekande Ain Kaalepi, Toomas Liivi, Andres Ehina ja Jaan Kaplinski luule teemadel. Mitmes seoses leidis tähelepanu meie luule läänemaailmas, näidetega peale Laabani, Mikiveri ja Ivaski veel autoreilt nagu Ivar Grünthal, Kalju Lepik, Raimond Kolk, Karin Saarsen ja Toomas Ilves j.t., etlemisega muuhulgas ka Karin Ilveselt (Toronto).

Eestikeelses seminaris ülikoolis pidas ettekande Jaan Kaplinski luule kohta „Mana" väljaandja Hellar Grabbi Washingtonist. Naisluuletajate traditsioon eesti luules leidis üksikasjalikumat käsitlemist Ilmar Laabani ja Toomas Ilvese poolt etappidega 19. sajand (Koidula j.t.) — Marie Under — Betti Alver — Kersti Merilaas — Urve Karuks — Ilona Laaman — Viivi Luik — Doris Kareva. Eraldiettekanne oli Jaan Oksast kui moodsa kirjanduse pioneerist euroopalikes mõõtmeis Ilmar Laabanilt.

MUUSIKA

Mis oli esiplaanil muusika alal?

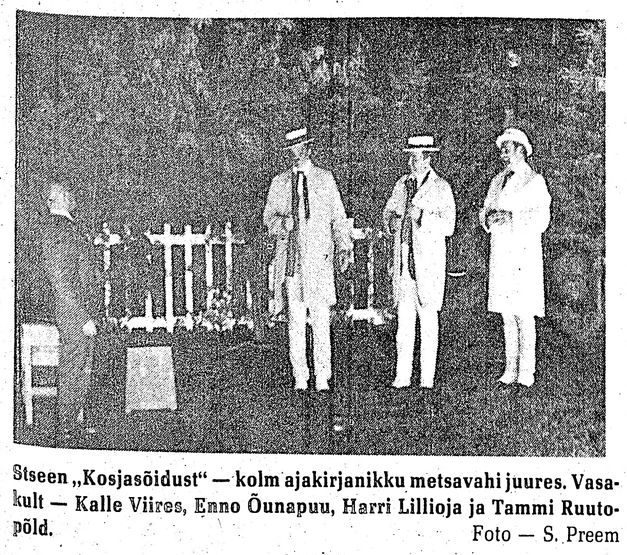

Stseen „Kosjasõidust" — kolm ajakirjanikku metsavahi juures. Vasakult — Kalle Viires, Enno Õunapuu, Harri Lillioja ja Tammi Ruutopõld.

Foto — S. Preem

„Kosjasõit" Seedrioru laval

August Kitzberg'i jant 4-s vaatuses laulu ja tantsuga. Vabaõhulavale seadnud Lydia Vohu. Muusika: Juhan Simm, klaverile ja kahele akordionile seadnud Mahta Söödor. Lavastanud Seedrioru Suviharjal 1985.a. Lydia Vohu.

Koorijuht: Olaf Kopvillem; tantsud: Kai Käärid; lavakujunduse kavand: Elmar Silm; dekoratsioonid: Raimond Vist; kostüümid: Endla Komi; valgustus: Mati Paas; saatemuusika: Ermo Kulmar, Ellen Valter ja Elmar Tani.

August Kitzberg kirjutas selle külajandi juba möödunud sajandil, töötas käsikirja ümber 1914.a. ja kirjutas juurde esimese vaatuse 1917.a. Kuigi A. Kitzberg kirjutas selle jandi külalavadele, leidis see ometi palju kõrgemat tunnustust ning seda on mängitud „Estonias", „Draamateatris", „Töölisteatris" ning paljudes teistes kodumaa kutselistes teatrites.

„Kosjasõidu" tegelased on lihtsad sirge mõtteviisiga külainimesed Pärnumaalt, kolme ajakirjanikust erandiga. Sündmustiku põhiteemaks on külarahva seas tekkinud pahameel, kui nad leiavad, et üks madalatasemeline ajaleht on neid lorilaulude kaudu pilganud. Plaanitsetakse kättemaksu ajalehemeestele. Metsavahi sulane Jaak (Kastein) kasutab peremehe siga linna lihuniku juurde viies võimalust ajalehemehi külastades küsida, kas need ajalehes ilmunud lorilaulaud käivad ikka selle küla kohta. Ajakirjanikud muidugi salgavad ja Jaak sõidab sama rumalalt koju tagasi.

Vallavanem (Kink) käib omakorda ajakirjanikelt tõde nõudmas, kuid visatakse toimetusest trükipoiste poolt toorelt välja. Siis tuleb noor mulgi vembumees Mats Mürk (Luksepp), välgutab rahapaberit, tellib ajalehe ja jätab lehte kuulutuse noorest, ilusast ja rikkast külatüdrukust, kes endale meest otsib, kaasavaraks 10.000 rubla. See peaks poissmeestest ajakirjanikud linnast välja meelitama — ja külas võiks nendega nalja teha, kas või tuupigi anda.

Nii ka sünnib. Kõik kolm ajakirjanikku (Õunapuu, Lillioja ja Ruutopõld) kihutavad „rikkale" talutütrele kosja kahehobusetõllaga, kus kutsargi (Tralla) pukis. Rikkaks talutütreks on kuulutatud aga vanapoisist metsavahi Rästa (Viires) veidi kohtlane teenija Miili (Oudi Kalm). Metsavaht on nõus koerustükki kaasa tegema ja ajakirjanikke alt vedama niikaua kui saab.

Saab nalja, laulu ja tantsugi, kuni ilmub vallavanem, kes laseb kõik kolm ajakirjanikku kui kahtlased passideta ringiliikujad pokri pista. Samas selgub, et rikast talutütart polegi ja ajakirjanikke on lihtsalt ninapidi veetud. Külapoiste kättemaks on täiesti õnnestunud.

Viimane vaatus toimub kohtumajas, kus ajakirjanikud on igaüks omas puuris. Ilmselt on neid seal üleöö peetud, nad on näljased ja janused. Valla kuri vahimees Kompa (Kivisild) lubab tuua ainult vett ja leiba, tema äraolekul aga sokutab Miili igaühele praetud kukekoiva, mis annab alguse lõbusale lõpustseenile. Ajakirjanike isikud on selgitatud ja nad vabastatakse puuridest.

Leebeks muutunud ajakirjanikud on nõus kohaliku ajalehe asutamisega, kui selleks küllalt raha jätkuks. Rahamehi leidub. Mulk pakub 1.000, metsavaht teine 1.000 rubla. Suurima summa lubab aga vallavanem: 2.000 rubla igale tütrele kaasavaraks — ja nägusaid tütreid on tal neli. Nii leiavad kõik kolm ajakirjanikku endale rikkad pruudid ja jätkub isegi voorimehele, kes senini kogu aeg Miilit oli piilunud, mille eest ta sulase Jaagu käest isegi lüüa oleks võinud saada. Teksti oli kogu aeg segatud laulu ja tantsuga, mis tegi kogu tüki nauditavalt jälgitavaks.

Esimene vaatus toimus Kutsiku kõrtsis, kus kõrtsinaiseks oli Endla Komi. Komi oli endale valinud tugeva ning veenvalt realistliku maakõrtsi omaniku karakteri, mida pidas kiiduväärselt algusest lõpuni.

Kõrtsinaise tütre osa täitis Tamara Norheim, kelle lauluhäält võis kuulda mitme laulu kestel. Ta oli oma veidi linnakoolis käinud maatüdruku osas üsna veenev, kuigi tundeväljendused segunesid ja vaheldusid kiirelt.

Jõuka mulgi, Mats Mürgi osa oli kindlalt Esko Luksepa käes. Esko mängis seda osa bravuurselt ja loomupäraselt, vaevalt tal sellesse süvenemiseks väga palju raskusi oli. Esko oli ka üks kindlamaid lauluviisi vedajaid ja kogu tüki tempohoidjaid. Esko Luksepp omab küllaldase lavapraktika ning on võimeline mängima laialt erinevaid karaktereid. Sellele lisaks on Esko väga musikaalne ning omab mahlaka bassihääle.

Vallavanem Volmer Vommi osas esines Edgar Kink. See räuskav pisiosa jäi tagasihoidlikuks võrreldes Edgar Kink'i karakterlike võimetega. Ka puudusid tal võimalused oma lauluvõimete demonstreerimiseks.

Vallavanema tagasihoidlikke tütreid mängisid: Emilie-Merike Koger, Amalie-Eda Kalm, Euralie-Ines Poltov ja Natalie-Laine Valing. Need nägusad neiud kerkisid esiritta alles viimase vaatuse lõpus, kus nad kiirelt noormeeste poolt ära nopiti.

Ajaleht „Vaatleja" kolme toimetusliiget mängisid:

Ööpik-Enno Õunapuu, kes oli ka selle kolmiku kindel viisivedaja,

Kägu-Harri Lillioja ja Lõoke-Tammi Ruutopõld.

Kogu see ajakirjanike kolmik sobis oivaliselt kokku, nii mängult kui ka hääleliselt, pakkudes nauditavaid stseene teises, kolmandas ja viimases vaatuses. Kiiduväärt oli ka nende rõivastus.

Sellest kolmikust säras välja neist kõige lühema lavapraktikaga Enno Õunapuu, kellel on hea lavakuju, vaba lavaliikumine, meeldiv lauluhääl ning muusikalist haridust vajalikulmääral. Uue talendika lavajõuna olgu ta teretulnud Eesti Rahvusteatrisse.

Harri Lillioja on Eesti Rahvusteatris juba „vana kala" ning on senini kõigi oma osadega korralikult toime tulnud.

Tammi Ruutopõld omab lühikese lavapraktika, kuid sellele vaatamata esineb ta laval täjesti vabalt, pakkudes teeldivalt usutavaid karaktereid.

Kalle Viires esitas tagasihoidlikku, heatahtlikku ja huumorimeelega vanapoisist metsavahti realistlikult ja usutavana.

Metsavahi teenija osa oli Oudi Kalm-Lillioja kätes, kes esitas selle osakohase täpsusega tagasihoidlikult ja veidi kohtlaselt. Tema keerukamaks osaks kujunes tummmäng kahe austaja vahel: vana tuttav, sulane Jaak, ja uhivõõras, kuid üliagar voorimees. Ei teagi, kuis lood võinuksid lõppeda, kui voorimees poleks leidnud rikkama ja kergemini kättesaadavama neiukese. Oudi Kalm demonstreeris siin esmakordselt, et tal on päris kandev lauluhääl ja et ta vajaduse korral ka laulda võib.

Metsavahi Rästa sulast, Jaaku mängis meie vana lavatäht Erik Kastein. Võib-olla püüdis ta olla teistest lihtsakoelistest karakteritest erinev, või tahtis ta rõhutada oma üliaeglast iseloomu, aga mõnes kohas jäid tema „ei" ja „ja" pausid tüki tempot mahakiskuvalt pikaks. Muidu aga pakkus Kastein usutava sulase kuju, kes oma saamatusega pikkade aastate jooksul ihaldatud tüdrukut ära kosida ei oska, kuigi see just seda igatsedes ootab. Tummmängus pealetikkuva voorimehega oli Kastein hoolas ning nobe, unustades seal paiguti oma üliaeglase iseloomu.

Voorimees, Raimond Tralla, andis omapäraselt erineva kuju. Sõnatu mäng Miili püüdmisel oli tema nauditavaim osakujundus. Muidugi ei tohi unustada ka tema bravuurset voorimehelaulu. Eriline tunnustus aga tema panusele proovidel, kuhu ta pidi iga kord sõitma kaugelt Detroidist.

Valla vahimehe, Kompa pisiosa täitis korralikult Jaan Kivisild.

Trükipoisiks oli tantsuseadja Kai Käärid ja Kitsrätsep/pillimehena kõndis külapoiste eel Kai abikaasa Ärni Käärid, kes akordionil külapoiste laule saatis. Teiste viiside saatjaks oli kolmeliikmeline orkester, nagu alguses märgitud.

Lavastaja Lydia Vohu oli teinud põhjaliku töö kogu ansamblit ühtlaseks sulatades. Eluaeg linnas elanud intellektuaalid korraga lihtsameelseteks maameesteks muuta? See nõuab hoolsat silma ja kindlat kätt. Ja suurel Seedrioru laval kõik viperusteta liikuma panna, tantsudki sisse segada — ja laulud — ning lõpuks veel rahvahulgad sisse tuua ja lavalt jälle õigel ajal välja viia? See kõik nõuab mitmekordselt rohkem mõtlemist ja korraldamist kui tavaline siselavastus. Selle eest palju kiitust lavastajale.

Lavastuse lõppedes sammus lavale Elmo Piil suure lillekorviga. Ta lausus oma tänusõnad õnnestunud lavastuse eest ning ulatas tänutähena lillekorvi Lydia Vohule, kes selle omakorda Elmo Piilile tagasi andis sõnadega: „Nende lillede õigeim koht on langenute mälestussamba ees."

Järgmise kiituse on küll ausalt teeninud muusikaseadja Mahta Söödor, kes ka ise käis proovidel ansambli lauluoskust kontrollimas. Ei ole ka sugugi lihtne suurele orkestrile kirjutatud heliloomingut ümber seada kahele lõõtsale ja klaverile.

Tantsude osas oli kiiduväärse töö teinud Kai Käärid ja laulukoori õpetamise au kuulub koorijuht Olaf Kopvillemile.

Saatemusika eest hoolitsesid Ermo Kulmar, Ellen Valter ja Elmar Tani täpselt ja kiiduväärselt, ei olnud märgata ühtegi viperust.

Elmar Silma lavakujundus täitis hästi oma otstarbe, Endla Komi kostüümid olid sobivad ning valgustuse eest hoolitses Mati Paas eeskujulikult.

„Kosjasõit" õnnestus igast kandist ning publiku hulgast võis kuulda vaid kiitust ja rahulolu.

S. PREEM

Liilia Corradi kõneles inglise keeles Mart Saarest ja Ilmar Laaban jätkas prantuse keeles ettekandega „Arhailine traditsioon Adolf Vedro, Veljo Tormise ja Anti Marguste muusikas", tulles ka tagasi Mart Saare juurde. Vahur Linnuste kõneles jada- (seeria-) tehnikast Kuldar Singi ja Arvo Pärdi muusikas, lähtudes nende 60-ndate aastate loomingust. Aplausiga reageeriti Eduard Tubina 2. sümfoonia kuulamisele. Kommentaar I. Laabanilt ja V. Linnustelt taotles täpsustada Tubina kohta Euroopa muusikas 1937-38.

Rudolf Tobiase teoste „Johannes Damaskusest" (1896), klaverikontsert (1897 jj.), „Walpurgi burlesk" (1910) ja „Sest ilmaneitsist ilusast" (1911) kuulamine mõjus paljudele üllatusena,et meil oli nii tugev — ehkki välismaailmas tänapäeval pea tundmatuks jäänud — helilooja juba sajandivahetusel.

Meie läänemaailmas tegutsevatest heliloojatest leidis korduvat kuulamist Kristi Allik Kanadast (Western Ontario Ülikooli muusikateaduskonna õppejõud) väljavõtetega „Kalevipoja"-ainelisest ooperist „Mõõk, kangas ja jõgi" ning Harry Olt Stockholmist lauludega Kalju Lepiku, Marie Underi ja Ilmar Laabani sõnadele ning klaverisonaadiga.

KONTSERT

Elavushetkeks oli kahtlemata sopran Liilia Corradi ja Hansjörg Finki kontsert rue Cabanis' üliõpilasmajas arvuka publiku osavõtul koostöös Eesti Seltsiga (hr. A. Siion j.t.). New Yorgis lauljaväljaõppe omandanud ja praegu Šveitsis akadeemilist tööd jätkav Liilia Corradi esitas Mart Saare, Heinrich Meri, Heljo Jaik-Corradi ja Juhan Aaviku laule ning aaria Vedro ooperist „Kaupo"; Hansjörg Fink — Baseli konservatooriumi õppejõud — peale saatmise veel Juhan Aaviku „Seitse soolot klaverile".

Samalaadsed eesti luule ja muusika päevad korduvad prantsus-inglis- ja eestikeelsetena ka tuleval aastal, 5.—9. maini 1986. Jääb vaid loota arvukat osavõttu eestlaste poolt teistelt maadelt, eriti prantsuse keele õppijate või harrastajate ringidest. Prantsuse keele mittevaldamine osavõttu siiski ei takista, sest nagu selgi korral jääks võimalus koonduda teatavate ettekannete ajal omaette nurgas eestikeelseks mõttevahetuseks klaasi veini ümber.

V.Li

JOHN E. SOOSAR, C.A.
Chartered Accountant
Suite 1802, 181 University Ave., Toronto, Ontario, M5H 3M7
Tel. 864-0099

Kiriku olukord Eestis, Lätis ja Leedus

USA usulises ajakirjas „Our Sunday Visitor" ilmus pikem kirjutis koos fotoga usklike olukorrast Balti riikides Janice Browni sulest. Kirjutis selgitab, et Baltimere ääres on kolm väikest Nõukogude Liidu vabariiki, Eesti, Läti ja Leedu. Katoliiklased on äratanud maailma tähelepanu oma dramaatilise võitlusega inimõiguste taastamiseks kommunistlikus riigis. Vähe on olnud kuulda kristlikust liikumisest Lätis ja Eestis.

Vene okupatsiooni all kõik kolm rahvast on kannatanud sihilikku püüdu hävitada nende rahvaste kultuur, keel ja usk. Olukord tänapäeva Eestis ja Lätis ei ole nii kindel kui Leedus, kus rahvas on kindlameelsem. Leedus on tugev katoliiklus, Eestis ja Lätis sellist usulist meelekindlust ei ole. Eestis ja Lätis on kristlased killustatud milme usulahu vahel. Minevikus luteriusu kirik domineeris nendes riikides. Lätis oli luterlasi 50% ja Eestis 75%, (üks miljon luterlast Lätis ja 800.000 Eestis.) Tänapäeval on elanikke Lätis 2,5 miljonit ja Eestis 1,8 miljonit. Luterlaste arv on kahanenud Lätis 350.000 peale ja Eestis 60.000 peale. Luteri kirik on taandunud järjekindlalt nendes maades. Endisega võrreldes peetakse ainult 10% jumalateenistusi. Kirikuõpetajaid oli Lätis 70 (1980) ja Eestis 80. Luteri usu koguduste õpetajad on ettevaatlikud ja töötavad riigi poolt ettekirjutatud eeskirjade kohaselt. Sama ettevaatlikkusega töötavad ka Läti katoliiklikud kogudused. Katoliiklasi Lätis on 270.000 ehk üks kümnendik rahva arvust. Neid juhib kardinal Julyans Valvods Riias.

LÄTI KARDINAL

Leedu katoliiklased olid sügavalt pettunud kui 1982.a. Valvods nimetati kardinaliks ja leedu preestritest ei ülendatud kedagi kardinaliks. Leedu katoliiklased on väga kriitilised Läti katoliiklaste suhtes, pidades neid liiga passiivseiks. Läti 89-aastane kardinal on olnud tagasihoidlik ja konservatiivne. Ta on olnud vangistatud N. Liidus. On proovinud hoiduda koostööst kommunistidega, kuid samuti ta on hoidunud minemast nendega otsesesse konflikti. Ta on võimekas preester ja iga aasta tuhanded rändavad Aglonasse, Maria pühale kohale, et teda kuulata. Nagu paljud teised Ida-Euroopa kristlased on ka tema kannatada saanud antikristlaste poolt. Vaatamata sellele, ta on suutnud hoida alal tugeva vaimu. Ülekoormatud ning vaene Riia katoliku seminar valmistab ette preestreid kogu N. Liidu tarvis, välja arvatud Leedu.

Läti katoliku kirik on paremini korraldatud ja seal töötab rohkem preestreid kui kuskil mujal N. Liidus. 216 kirikust 176 veel töötavad. Neil on kokku 145 preestrit. Aktiivne puudus on koolidest ja õpetajatest. Kolme aasta kestel ei andnud Läti seminarid ühtegi kirikuõpetajat. Läti usklikud on aga kohusetundlikud. Suurem osa õpilasi tuleb Latgallia provintsist. Kuigi kogudused on vaesed, nende liikmed annavad suuri summasid, et maksta kiriku ülearu suuri makse riigile. Jumalateenistustest kirikutes võetakse suurearvuliselt osa. Suur osa kirikuskäijatest on noored.

3000 KATOLIIKLAST

Eestis on 3000 katoliiklast. Neid teenib Mihkel Krupman. 1982. aastal külastas neid esimest korda kardinal Valvods. Seejuures eesti katoliiklased kuulsid jumalateenistust esimest korda oma emakeeles. Kuni selle ajani Vatikani reformid polnud jõudnud nendeni. Viimaste aastate jooksul on vangistatud kristlasi vähem nende usuliste veenete pärast. Pilt on nüüd muutumas, sest anti-sovetlik tegevus on suurenenud rahvuslike demonstratsioonide, protestide ja õpilaste meeleavalduste kaudu.

Kirik on lähenenud rahvale, võttes enesele rahva kaitsmise Nõukogude vägivalla vastu. Möödunud aasta ülemaailmsel kirikute kongressil Vancouveris Eesti luterliku kiriku peapiiskop Kondrad Veem pälvis üldist tähelepanu selle tõttu, et tema kirjeldas elavates sõnades Nõukogude survet kirikule, eriti Eestis, Lätis ja Leedus.

Eestis pastor Vello Sallum neli aastat tagasi kutsus kogudust aktiivsemalt võtma osa ühiskondlikust elust ja aitama neid, kes on suures puuduses. Valitsus pani ta selle eest hullumajja kuueks kuuks. Pastor Tiit Salumäe avalikult kritiseeris kaastööliste puudust ja Villo Jurgo vangistati noorte kristliku laagri korraldamise pärast. Metodist pastor Herbert Murd vangistati samasuguse tegevuse pärast.

Noori on vangistatud katse eest lahkuda salaja N. Liidust ja osavõtmise eest dissidentlikust liikumisest. Nurs Lydia Doronina karistati 8 aasta vangistusega, põhjuseks oli vangistatud dissidentide perekondade abistamine ja Aleksander Solzhenitsõni tööde tõlkimine läti keelde.

Dissidentlik liikumine Baltikumis ei ole väga laialdane, kuid küllaldane selleks, et näidata kui vastumeelne on sealsele rahvale kommunistlik kord.

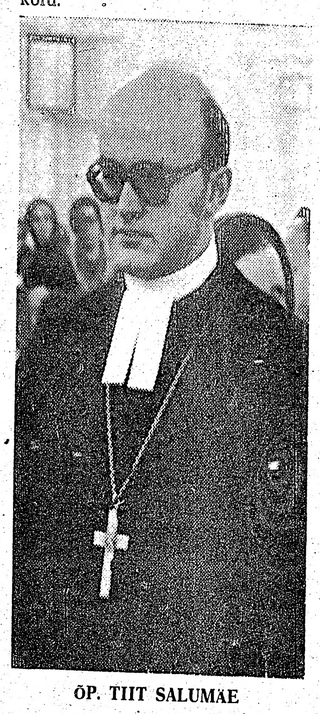

ÕP. TIIT SALUMÄE

Uus ülemaailmne eesti misjon

Läänemaailmas suuremates eestlaste keskustes on juba aastaid olnud aktiivses tegevuses niihästi luteri, ap. õigeusu, kui vabakogudused. Eriti viimased on arendanud ka välismisjoni tööd teiste rahvaste seas. Juba mõnda aega on ka arutatud mitmel pool vajadust kodumisjoni rajamiseks meie oma rahva heaks, kes on elamas mitmel pool üle maailma.

29. märtsil, sel aastal, toimuski Toronto Allianss Komitee algatusel „Estonian Christian Ministries" (Eesti Kristlik Ministries) asutamine USA's, Denver, Colorados. Kohal olid esindajad Torontost, Vancouverist, New Yorgist ja mujalt Ühendriikidest.

EKM organiseeriti uskudevaheliseil põhimõtteil selleks, et kaasa aidata evangeeliumi levitamisel meie oma rahva seas niihästi kohalikkude koguduste, raadio, kirjanduse, kui ka külastuste ja evangelisatsiooni kaudu. EKM'i tööd juhatab üldjoontes nõukogu, mis koosneb niihästi eestlaste kui ka teiste rahvuste usuringkondade esindajatest ja indiviididest, kes on huvitatud ja nõustuvad EKM'i põhimõtetega.

Töö praktilise läbiviimise eest kannab vastutust juhatus. EKM'i esimeseks esimeheks valiti dr. Allan Laur Torontost, abiks, Wallace Westwook Littleton Coloradost, kirjatoimetajaks, pastor Gordon Peterson Loveland, Coloradost; abiks, Leevi Kiil, New Yorgist; kassapidajaks, Mark West Denver, Coloradost; abiks, Paul Lepik, Vancouver, Kanadast.

EKM'i palgaliseks töojuhatajaks ja peasekretäriks valiti pastor Endel Meiusi, Denverist. Pastor Meiusi ülesandeks on külastada vaimliseks ülesehitamiseks ja evangeliseerimiseks eestlaste keskusi, kogudusi ja gruppe ning üksikuid eestlasi. Ta aitab ka kaasa vaimulikkudes raadiosaadetes, kirjanduse levitamisel ja vajadust mööda teiste vaimulikkude tööliste abistamisel ja ettevalmistamisel.

Meiusi, kes on oma usuteadusliku ettevalmistuse saanud Ameerika ülikoolides, on juba aastaid teeninud pastorina eesti, kanada ja ameerika kogudusi. Ta on ka jutlustanud evangelistina üle maailma paljudes maades niihasti eestlastele kui teistele rahvustele. 1953. a. korraldas ta esimese vaimuliku eestikeelse raadiosaate Los Angeleses ja arvatavasti ka Läänemaailmas. Meiusi organiseeris Vancouveris „Kodukiriku" raadiosaated, mis on kestnud juba üle 22 aasta.

EKM on ka tihedas koostöös „Silla saadetega" Stockholmist, mis on kuuldavad üle terve Euroopa, ka Eestis IBRA raadio kaudu Lissabonist, lainel 30.02 m. Saated on reedel ja pühap. kl. 21:30—22:00 ja laup. 21:45—22 Kesk-Euroopa aja järgi.

Põhjalikum informatsioon EKM'i tegevuse ja kaastöö võimaluste kohta on saadaval EKM'i postiaadressil: P.O. Box 27667, Denver, CO 80228, USA.

Kanada välispoliitilist . . .

(Algus lhk. 3)

Irratsionaalne status quo Euroopas hoitakse alal ühelt poolt Lääne demokraatlike riikide ja teiselt poolt Ida-Euroopa kommunistlike riikide bloki poolt. Need riikide blokid on omavahel võitluses ideoloogilisel ja majanduslikul alal. Tulemuseks on lõhestatud ja ebakindel Saksamaa ja poliitiliselt ning majanduslikult nõrk Euroopa. Kommunistlik õõnestustöö on tuntav kõikjal maailmas ja terror, toetatud kommunistide poolt, on suurenemas igal maal.

Irooniline on see, et kommunistlik blokk, toetatuna majanduslikult Lääne demokraatlike maade valitsuste poolt, ehitab üles oma sõjalist jõudu, teeb kapitalistliku korravastast propagandat ja valmistab ette ülemaailmset revolutsiooni. Seda „koostööd" on raske mõista.

Põhja-Atlandi riikide välispoliitika suund tuleks 180 kraadi muuta. Tema eesmärgiks peaks olema Saksamaa ning Euroopa rahvaste ühendamine ja Nõukogude Liidu dekoloniseerimine. Tehes seda, võidujooks relvastuse suurendamise alal muutub mõttetuks, uued võimalused avaneva d rahvaste rahulikuks koostööks, arenemisel olevate rahvaste majanduslik kriis muutub lahendatavaks ja Euroopa rahvad saavad kujundada oma föderatsiooni, kaasa arvatud need rahvad, kes on orjastatud N. Liidu poolt.

Prantsusmaal, Inglismaal ja Ameerika Ühendriigel pole põhjust karta Ühendatud Saksamaad ega Ühendatud Euroopat. Põhja- Atlandi riigid on niivõrd arenenud, et juba praegu ei ole mõeldavad sõjad sealsete rahvaste vahel. Töötades koos, need rahvad võivad moodustada super-koalitsiooni, mis võib hoida ära sõjad rahvaste vahel, välja arvatud kohalikud sõjad arenemisel olevate rahvaste vahel.

Koostöö kujundamine Hiinaga on homseks probleemiks. Tööstuslike riikide poliitiliseks rumaluseks on Hiina varustamine viimistletud relvadega. Selle asemel tuleks Hiinat aidata demokraatliku korra ja ühistegevuse rakendamisel, ilma imperialistlike ambitsioonideta.

Rahvuslike vähekordade uurimise instituut Kanadas peaks end pühendama küsimustele, kuidas ühendada Saksamaa, millistel alustel tuleks kujundada Euroopa Rahvaste Föderatsioon ja kuidas tuleks dekoloniseerida Nõukogude Liit.

Viimane on kõigi rahuarmastavate rahvaste südamesoov. Etnilised rahvusgrupid Kanadas ja mujal on olnud kõige rängemalt kannatajad sõdades, elades imperialistlike riikide valitsuste all. Nemad tõsiselt toetavad kõiki püüdeid ülekohtu vähendamiseks maailmas ja tee tasandamiseks rahulikuks eluks ning majandulikuks heaoluks.

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VENDA

AUGUST TOMANDER'i

sündinud 8. septembril 1893 Harjumaal
surnud 29. juunil 1985 Torontos

mälestavad leinas

ABIKAASA
TÜTAR
POEG perega
ÕDE
VENNAD
ja SUGULASED

Kes võib meid lahutada Jumala armastusest . . .

On krematsioon, laibatuhastamine, kristlik?

Muistsetel rahvastel olid erinevad laibahävitamise kombed. Primitiivsed ürgrahvad jätsid tavaliselt laibad kiskjatele loomadele ja lindudele söödaks. Egiptlased säilitasid laipu ja balsameerisid neid. Muistsed kreeklased ja roomlased uskudes, et inimese elu jätkub pärast surma, aga vajab puhastust tules, põletasid lahkunute laibad. Hiljem, ristiusu levides, sai Euroopas laiba muldasängitamine pühitsetud kalmistule üldiseks kombeks. Nüüdisajal on laibapõletamine-tuhastamine taas populaarne.

Suurlinnades ja tihedalt asustatud keskustes on vahel raske leida sobivat maad matusepaigaks. Ühe miljoni elanikkonnaline linn vajab normaalselt iga aasta 4 aakrit uut maad hauakalmudeks. Suurtele majanduslikele kulutustele kaasuvad ka veel surnuaedadele omased sanitaarsed probleemid. Paljudele on aga krematsioon võõras ja auvääritu käitumine laibaga. Ja ütlevad: Inimese keha on „Püha Vaimu tempel", ja laibapõletamine on selle templi vägivaldne hävitamine. Nad väidavad, et laibapõletamist tavatsevad ateistid ja materjalistid oma uskmatuse demonstratsiooniks. Enamik kristlikke kirikuid ei pea laibapõletamist ebakristlikuks ja jätavad oma liikmetele nende laiba muldasängitamise või krematsiooni valikuvoli.

Kõik kristlased nõustuvad, et surnud keha väärib auväärset kohtlemist, olgugi et isik, kes seda kord kasutas pole enam selles kehas. Tema mahajäetud keha kannab aga sama füüsilist jäljendit, mis oli siis, kui ta selles elas. Me kohtleme surnud keha aukartlikult mitte üksi lugupidamise pärast kadunu isiku vastu vaid tunneme pühalikku aukartust Jumala imelise kätetöö ees. Kui peame seda vaid laibaks ja kohtleme kui korjust, teotame ja rüvetame, mida Jumal on nii imeliselt ja auliselt loonud. Irratsionaalne ja ekslik on arvamine, et krematsioon hävitab keha teisiti kui seda haud teeb. Elav ja toimeline keha poostub surmatunnil ja on pärast surma vaid mateeria. Kui põletame keha, muutub see tuhaks, muutumatuks algaineks. Ükskõik, kas põletame ja tuhastame keha või sängitame ta hauamulda, kaob ta meie silmist, aga mitte Jumala silmist. Jumala ees on kõigi inimeste viimsed materjaalsed jäätmed, vaatamata mida meie nendega oleme teinud.

Sünnitunnil asetab Jumal inimese surematu hinge ta surelikku kehasse. Kogu me ajaliku elu vältel Jumal äratab, kujundab ja vormib meis igavest elu me sureliku keha kaudu. Keha on oluline ja vajalik inimese osa. Ilma kehata poleks saanud alata me ajalik elu ja kehas saab alguse ka me igavene elu. Meile on see nähtamatu, aga Jumalale nähtav. Jeesus/ Joh. 12,24/ ja apostel Paulus /1.Kor. 15,35-38/ kõnelevad sellest Jumala saladusest võrdluse kaudu seemnest, mis külvatud maasse. Jumal kasutab me ajalikku elu füüsilises kehas igavese ja täiusliku elu seemneks, mille pärijaks on ta meid kutsunud ja „muudab meie alanduse ihu oma kirgastatud ihu sarnaseks." Pärast surma pole seepärast me ajalik maine ihu vajalik ega oluline tegur jätkuvas igaveses elus. Kellele krematsioon - laibatuhastamine on sünnis ja auväärne, ei või seepärast keegi teda süüdistada ega hukka mõista usulistel põhistel. Kellele see on võõras ja sündmatu, see talitagu tavalisel kombel ja matku lahkunu laip maamulda pühitsetud kalmistule.

Kõik me lahkunud on Jumala kätes, vaatamata mis juhtub nende sureliku kehaga.

ÕP. E. LOOTSMA

TÖÖPAKKUMISED

OTSIME
KONTORITÖÖLIST
kes ka ingliskeelt valdab. Raamatupidamise oskus ja osavus computeritega eelistatud ● Helistada: ROONEEM'S BAKERY 366-1205 ehk 366-3619

Vajatakse
LAPSEHOIDJAT
10-kuusele tüdrukule alates septembrist, 3—4 päeva nädalas, kl. 8.30 homm. — 4.30 p.l. Danforth – Coxwell. ● Kaili: 691-5113.

PLUMBING, HEATING and REPAIRS
Õli-, gaasi- ja elektriahjud, korstnavoodrid (chimney linings). Ahjude puhastamine ● Eesti äri
ROLAND KULLIK
Tel. (416) 275-1280

„MEIE ELU"
laupäeviti suletud
juuni, juuli ja augusti kuudel.

EI MINGIT KOMPROMISSI KOMMUNISTIDEGA
K. Päts — 1918.

LÕPLIK VÄLJAMÜÜK
Äri müügi puhul on veel ainult 4 nädalat omada erakordselt odava hinnaga, mis kunagi enam ei kordu, tiigipuust söögitoa lauad, toolid, seinariiulid, mööbliriided jne.
RUTAKE!
Asukoht on lõunapool Eglintoni ja 1 blokk lääne pool Victoria Park'i.
Aadress: H. VAHER, 73 JONESVILLE CRES.
Tel. 445-8454
Tunnid on laupäeviti kella 11.00–5.00-ni või kokkuleppel.

MASTERCRACT PAINTING & DECORATING
Asjatundlik maalritöö — majad seest ja väljast.
LÄTI – EESTI FIRMA
Helistage 439-2538 — Robert

Hiljuti avatud EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE W
NORTH YORK ONT
M2R 2S9
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas ● Ülelinna kohaleviimine
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST LTD

Vestlus venelasega, kelle lapsed loevad endid eestlasteks

Mõttekolde vaheajal, kui osavõtjaile serveeriti kokteile, ma sattusin vestlusse keskealise mehega, kes ütles end olevat venelase itaalia nimega. Oma rinnale kinnitatud nimekaardile ta oli lisanud „Russia without Colonies". Tema vanaisa oli tulnud Venemaale Itaaliast ja abiellunud lätlannaga. Poeg ja pojapoeg loevad endid venelasteks. Itaalia päritolu tunnuseks oli jäänud perekonna nimi, Guidoni. See nimi oli tema perekonnale abiks väljapääsemisel N. Liidust.

Aleksander Guidoni sündis Leningradis 1937.a. ja sai oma hariduse seal. Kui Ungaris puhkes revolutsioon 1956.a., siis Aleksander õppis ülikoolis ja otsekohe ühines teistega, kes olid valmis ette valmistama samasugust ülestõusu N. Liidus. NKVD sai varsti selle jälile ja vandeseltslased vahistati. Tema karistuseks oli 4 aastat sunnitööd. Pärast vabanemist vanglast ta saadeti sõjaväkke sundaega teenima, asukoht Tallinn. Tallinnas ta määrati väekoondise teatritrupi koosseisu. Sõjaväeteenistus kestis ainult 2 kuud. Ta vabastati selleks, et anda võimalust ülikooli lõpetamiseks Leningradis.

Tallinnas oli kokkupuuteid vähe kohalike eestlastega, sest eestlased vihkavad venelasi. Ainult ükskord oli temal kokkupuude eestlastega, kui teatritrupi juhataja saatis tema sõduririietuses linna vene teatrist laenama kostüüme üheks etenduseks. Linnas ta ei leidnud kätte vene teatrit ja küsis ühelt vastutulijalt, kus see teater asub. See mees läks temast mühinal mööda. Teine ja kolmas vaatasid üle õla tagasi ja sülitasid. Siis tuli temale meelde kõnelus Leningradis, et eestlased valdavad saksa keelt. Kui ta küsis teed saksa keeles, siis küsitav vastas temale puhtas vene keeles ja mure oli murtud.

Pärast ülikooli lõpetamist Aleksander abiellus ja asus elama Narva. Seal neile sündis 2 last. Oma abielu kestel ta pidas naisega plaani, kuidas pääseda välja N. Liidust. Arvestades oma valitsusvastast hoiakut ja vangistust, oli selge, et temale kunagi ei anta luba lahkumiseks N. Liidust. Väljapääsemiseks tuli võtta teatud risk, mis töötas.

Aleksandri naisel õnnestus sõita Itaaliasse ühe turismigrupi koosseisus. Seal ta hüppas ära ja palus enesele põgenikuna asüüli. Arvestades tema itaalia päritoluga perekonnanime, see õnnestus kergesti. Itaalias selgus, et Itaalia valitsusel ei ole kokkulepet N. Liiduga perekonnaliikmete kokkutoomiseks. Sellest teadlikuks saades, ta hakkas taotlema enesele Kanadasse ümberasumise luba. Jõudes Kanadasse, ta hakkas taotlema valitsuse kaudu mehe ja laste väljanõudmist Venemaalt. Kuus aastat tagasi see õnnestus ja nüüd nad naudivad Kanadas demokraatlikku vabadust, mis N. Liidus puudub. Ta soovib, et Moskva valitsus ütleks lahti oma allaheidetud rahvastest ja võimaldaks Ida-Euroopa rahvastel moodustada ühise föderatsiooni, kuhu kuuluks ka Vene riik ilma kolooniateta.

Kõige peale vaatamata oli perekonnale jäänud soojad mälestused elust Eestimaal ja Narvas sündinud lapsed loevad endid veel praegu eestlasteks.

LOS ANGELES'ES SURNUD ARMAST TÄDIPOEGA

ERNST LAUR'i

sündinud 7. septembril 1920
surnud 21. juunil 1985

mälestab sügavas kurbuses

ERIKA

MÄLESTAME KALLIST EMA

HELMI MANDEL'it

AUNE ja ERNEST

LAPSEPÕLVESÕPRA JA HÕIMU

ARNOLD SARGLA't

mälestab kurbuses

EDITH TOMSEN

ARMAST SÕPRA

ARNOLD SARGLA't

mälestavad

HALDI ja KALLE VIIRES
HILLE VIIRES-SUTT

KALLIST KAUAAEGSET PEREKONNASÕPRA

ARNOLD SARGLA't

leinavad

KIIRA ja KARL

MÄLESTAME LEINAS ARMAST SÕPRA

KAUL KADAK'at

ja avaldame sügavat kaastunnet tema abikaasale Tiiule

HILDEGARD ja EVALD RINK

MÕTTESÄHVATUSI

Kellel on nii palju mõistust, et suudab veatult tulumaksu deklaratsioon täita, peaks kõrgemat tulumaksu maksma.

Aadam oli ajutiselt viimane inimene, kes ei plagieerinud.

Veendunud ebausklik on see, kes lükkab tagasi 13. kuu palga.

Abstraktse maalikunsti eeliseks on see, et naine ja lapsed viivad edasi maailma, kui kunstnikust isa haige on.

Kes ainsatki viga ei tee, ei tee midagi.

Liiga suur edu teeb inimese rumalaks.

Lõbustus on nagu elukindlustus. Mida vanemaks saad, seda rohkem maksad.

KOGUNUD NIHITS

KIRIKLIKKE TEATEID

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St. Toronto, Ont. M5B 2C7
Õp. Udo Petersoo
3714 Beechollow Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühap., 7. juulil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul.
Pühap., 14. juulil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul.
Pühap., 21. juulil VABAÕHU-JUMALATEENISTUS Jõekäärul, algusega kell 11 hommikul.
Pühap., 28. juulil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul.
ÕPETAJA SUVISED KÕNETUNNID (juulis ja augustis) neljapäeviti kell 6—8 õhtul ja pärast jumalateenistusi.
Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kell 10–4.

EELK PEETRI KOGUDUS
817 M. Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Kantselei tel. 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387
Tel. kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 7. juulil kell 11 hommikul. Teenib õp. A. Taul.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 14. juulil kell 11 hommikul. Teenib usuteaduse üliõpilane Ando Kass.

Õp. E. Heinsoo on puhkusel 5. juulist – 4. augustini.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti kl. 10.00—18.00 ja neljapäeviti kl. 12.00—15.00.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on juulikuul neljapäeva õhtuti kell 6–8; muul ajal telefoni teel 483-4103.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS
21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur
72 Appleby Cres., Markham, Ontario L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 7. juulil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Külalisena pastor Endel Meiusi koos abikaasaga. Laulab Raul Pumber.

Laupäeval, 13. juulil kell 4 p.l. VABAÕHU-JUMALATEENISTUS Royal Beachis, Hõbe talus.

TORONTO EESTI EV. LUT. USU KOLMAINU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto
Sherbourne allmaaraudteejaam on kiriku kõrval.
Õp. O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough
Ontario
Tel. 698-7977 või 766-7853
kantseleis 921-9417

Järgmine JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 7. juulil kell 5 p.l., mitte kell 1.30 nagu harilikult. Teenib õp. A. Jalonen.

Teine juulikuu JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 28. juulil kell 5 p.l. Teenib koguduse õpetaja.

Õpetaja viibib suvel aegajalt linnast eemal, kuid ta on kättesaadav vajaduse korral telefoniga 1-519-371-0068.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Jutl. Kaljo Raid
36 Bards Walkway, Willowdale, Ontario M2J 4T9
499-6488

„VABADUSE KUULUTUS"
RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL
kell 3—3.30 p.l.

Pühapäeval, 7. juulil kell 11 h. JUMALATEENISTUS, kõneleb külalisena pastor E. Meiusi.

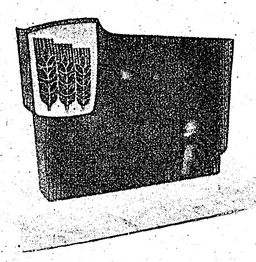

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St., Toronto, M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147

R. S. KANE Ltd.
MATUSEMAJA
UUS ASUKOHT
6150 Yonge St.
(Goulding Ave., lõunapool Steeles)
Willowdale
221-1159

Eesti arst valvekorras
6. ja 7. juulil
dr. J. Marley 921-7777
13. ja 14. juulil
dr. T. Maimets 469-1322
20. ja 21. juulil
dr. R. Pahapill 921-7777
27. ja 28. juulil
dr. M. Leesment 481-6834

ELEKTRIK
Igasugused elektritööd, parandused, uuendused, kodudes või ettevõtetes.
HALLING
Tel. 762-9190
Lic. E1044

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N8
Tel. (416) 466-1951
(416) 466-1502
LILLEDE SAATMINE ÜLEMAAILMSES ULATUSES.
Eriti pulmadeks — värsked ja kunstlilled.
Matuseks — pärjad ja lillekorvid.
Puuviljakorvid.
Käsitöö kinkeesemed — kullasepa-, merevaigu-, keraamika-, naha ja puunikerduse alal.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.
Avatud: äripäevadel 8.30–6.00 p.l., laupäeval 8.30–5.00 p.l.

OPTIKUD

RATAS OPTIK
465-6251
219 DANFORTH AVE., TORONTO
Suur valik parima kvaliteediga moodsaid raame. Kõik klaasiliigid saadaval. Täidame ka kodumaiseid retsepte — ÕIGESTI, ja soovikorral postitame.
Raamid $12.00—200.00.
KAASMAALASTELE
10% HINNAALANDUST.

„MEIE ELU"
lugejad, ärge unustage oma sõpradele soovitamast
„MEIE ELU"

MÜÜGID

JÕEKÄÄRUL
MÜÜA SUVILA
Tel. 239-6590

Toetusrahasid
EESTI SAATKONNAHOONE KORRASTAMISEKS LONDONIS
võtab vastu Toronto Eesti Ühispank, 958 Broadview Ave.
Arve #7908-0.

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
☆ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334 — Peter

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad:
M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

MeieElu
ÜKSIKNUMBRID ON MÜÜGIL:
TORONTO
Poko's Meat Products äris ... 767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris ..... 484 Queen St. W.
„Meie Elu" talituses ..... 958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen .... 141 Danforth Ave.
The Finnish Place ..... 5463 Yonge St.
THUNDER BAY
Finnish Book Store ..... 168 Algoma St.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. • Tellige ja lugege „MEIE ELU". • Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $40.00, 6 k. $22.00, 3 k. $15.50. USA-sse (US$) 1 a. $44.00, 6 k. $25.00, 3 k. $17.00. Ülemeremaadesse 1 a. $48.00, 6 k. $26.00, 3 k. $19.00. Kiripostilisa Kanadas 1 a. $28.50, 6 k. $14.25. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse 1 a. $30.80, 6 k. $15.40. Õhupostilisa ülemeremaadesse 1 a. $58.00, 6 k. $29.00.

„MEIE ELU" TALITUS
958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada

Tellimiskupong:

Palun saatke minule „Meie Elu" ..... kuuks.

Tellimisraha siiniuures .....
(Tshekiga, panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).

Nimi: .....

Postiaadress: .....

Kuupäev .....

.....
(Allkiri)

San Francisco Eesti Seenioride Klubi

SAN FRANCISCO — Lääneranniku XVII-te Eesti päevade puhul (1—5. juul. Portlandis, Ore.) on oodata San Francisco Eesti Seenioride Klubi vastuvõtmist Lääneranniku Eesti Organisatsioonide Liidu liikmeks, arvult 25-da liikmesorganisatsioonina.

Kõigil maailma seenioridel tuleb aktiivsest tööprotsessist väljalangemise ajaks otsusele jõuda, mida on targem teha oma jõudeajaga, kas lasta ennast ära kuluda elavas jõukohases tegevuses uute harrastuste kallal, või ära roostetada tegevuseta olekus. Francisco seeniorid näivad olevat otsustanud esimese variandi kasuks, kui nad oma klubiks koondusid. Klubi koosviibimised toimuvad iga kuu esimesel neljapäeval San Francisco äärelinna, San Mateos'e linnapargis asuvas seenioride klubis (Central Park Senior Citizens Club — 50 East 5-th Avenue.) Need klubiruumid on kõigiti mugavad ja nägusad ja hoone asukoht enamikule liikmeist hõlpsalt kättesaadav, olles seega parimaks aseaineks kõikide eesti organisatsioonide ühiskodule, millise soetamiseni San Francisco eestlaskond veel jõudnud pole.

Klubi peakoosolekud, kus peale muu ka juhatuse valimine toimub, peetakse äästa alul, millega Klubi tegevusaastad kokku langevad kalendriaastatega.

KAKS LOENGUT

Käesoleva aasta algatusist mainitagu kahte loengut, mis elava huvi osaliseks said: üks „Taara Studio" kaasomanikult, Sirje Bewley'lt, „Vääriskivide Uus Maailm" koos valguspiltidega ja ehete demonstratsiooniga kõneleja stuudiost ja teine, „Soola Söömisest ja Kohvi Joomisest" dr. Minna Kannelaualt. Evald Stein on kahel korral demonstreerinud tema poolt video-lindistatud võtteid Lääneranniku Eesti Päevade sündmusist Seattles, Wa. ja San Franciscos. Viimastel Lääneranniku Eesti Päevadel tähistati ka 30-ne aasta möödumist esimestest sellenimelistest pidustustest San Franciscos 1953.

Klubi on korraldanud kaks huvireisi Renosse, Nevadas, selle „võlude linna" omapäradega tutvumiseks. Ükski klubiliige pole senini veel Renost oma miljonit kaasa toonud, kuid loodetavasti naeratab Fortuna mõnele osalejale järgmisest ekskursioonist, mille ettevalmistused juba käimas olevat.

Mai algpäevil teostati kahepäevane huvireis San Francisco ja Los Angeles' vahemaal asuvasse looduslikult kaunisse San Simeon'i, külastamaks muinasjutulist Hearst Castle'it, mille peahoone, La Casa Grande, sisaldab 100 mitmesuguse suurusega ruumi alatas teatriga, ballisaaliga ja veeremängu radadega ning lõpetades 38 magamistoaga ja 31 vannitoaga. Selle 42 m kõrguse lossi ehitusega, millele hiljem lisandusid veel kolm kõrvalhoonet kokku 46-e ruumiga, alustas William Randolph Hearst — kidnappimise ohvrina kuulsaks saanud Patricia Hearsti vanaisa — aastal 1922 ja kui ta aastal 1961 suri, siis oli osa lossi sisemust ikka veel lõpetamata. Lõpetamata kujul annetati loss koos seda ümbritseva maa-alaga ka California osariigile, kes selle muutis avalikuks vaatamisväärsuseks, mida senini on külastanud üle kahekümne miljoni inimese.

VAHELDUSRIKKUS

Klubi tegevuskava koostamisel on juhatus taotelnud vaheldusrikkust ja uudsust ning on algatusta elluviimisel suurt leidlikkust ilmutanud, samal ajal hoidudes kulunud shablooonide tarvitamisest. Selles vaimus ülesseatud eesmärke saavutada püüdes on alati liikmeskonna üksmeel ilmsiks tulnud. Mainitagu näiteks Ed. Tubina/Arvo Pärdi loomingu salvestamise fondi toetamist 500 dollariga.

Üksikliikmeist, kes oma talenti pole keelanud pidulaudade sündmusekohaselt dekoreerimisel, on piduliste üksmeelse tähelepanu ja lugupidamise ära teeninud, on Florida Ilves, kelle originaalsete ideede küllus näib olevat ammendamatu.

Klubi perioodilised koosviibimised ja ühisettevõtted on kujunenud oodatud sündmusiks seenioride elus, kus seltskondlikus läbikäimises süveneb üksteise mõistmise, vastastikkuse lugupidamise ja moraalse toetamise tervendav vaim. Jääb ainult loota, et ka need seeniorid, kellel senini veel klubiga kontakti pole tekkinud, leiaksid tee oma mõttekaaslaste juurde, rikastamaks oma elmusi, osaledes Klubi tegevuses ja jagamaks oma rõõme ja muresid, talente ja ideesid uute sõpradega uues ümbruses, kus neid avatud kätega oodatakse.

SFES Klubi on kujunenud üheks aktiivsemaks organisatsiooniks San Franciscos ja selle ümbruses. Klubi asutamisest saadik on selle esimeheks olnud Alfred Ilves. Teisteks juhatusliikmeiks on käesoleval aastal Erna Lepp, Marta Veske, Uudo Sumeri, ja Luule Jaani.

- ts -

Sport

Helgi Leesment pani aluse rütmilisele võimlemisele Calgary's

See, kuidas Alberta noored austasid meie seeniore „Gymnaestrada" ettekannetel, peaks olema eeskujuks ka meie noortele Torontos. Selgus ka nende huvi selle maa ja keele vastu, kus sündis nende õpetaja Helgi Leesment. Peale võimlemise õpivad nad veidi ka eesti keelt ja selle tõenduseks ütlesid kõnekooris eestikeelsed numbrid ühest kuni viieni.

Helgi Leesment jutustas, et ta oli ainult kaheaastane, kui vanemad suure põgenemislaine ajal 1944.a. üle mere Rootsi põgenedes ta kaasa tõid. Nad elasid Stockholmis, kus ta õppetööga alustas eesti algkoolis. Kanadasse tulid ta vanemad 1951.a. ja asusid elama Vancouveri. Seal omandas hariduse algkoolist kuni ülikooli lõpetamiseni. Eesti keele, mida ta valdab nii kõnes kui kirjas, omandas vanematelt ja Vancouveri eesti täienduskoolis.

KALIFORNIASSE ESINEMA

Viies kõneaine rütmilisele võimlemisele jutustas, et temale ja ka teistele seal elavatele eesti tütarlastele, kelledega ta täienduskoolis ja gaidide tegevuses sõpradeks oli saanud, tekkis võimlemise mõte ainult Kaliforniasse mineku pärast. Kuulsid, et California eestlased korraldavad oma esimese suurema kokkutuleku 1969. aastal San Francisco's mitmekesise kavaga ja nad tahtsid sinna minna teisi eestlasi vaatama. Otetasid, et vanematelt on palju kergem reisiluba saada, kui neid on kutsutud sinna esinema. Kavaks valisid rütmilise võimlemise, mis Ernst Idla algatusel Rootsis elavate eestlaste hulgas oli väga populaarseks saanud. Õnneks oli Vancouver i tulnud endine Idla võimleja Endla Rehtlane, kelle nad endile õpetajaks palusid ja kes neile ka esimese esinemise kava koostas. Õppisid hoolega, ja kui nad juba esinemiseks valmis olid, teatasid San Francisco kokkutuleku korraldajatele, et ka nemad võivad kava korraldamisel abiks olla, kui neid kutsutakse. Sealt saabus kutse ja seejärel tütarlapsed teatasid oma vanematele, et isegi Kalifornia eestlased juba teavad, et nendel on võimlemisrühm ja neid on kutsutud sinna esinema. Reisiloa saamiseks ei olnud enam raskusi ja tütarlapsed koos oma juhiga sõitsid San Francisco'sse esinema. Esinemine õnnestus ja sellest tiivustatuna jätkasid oma tegevust. Hiljem liitus nendega veel teisigi sealseid eesti tütarlapsi.

CALGARY'S

Ülikoolihariduse keelte alal omandas Vancouver'i Ülikoolis ja pärat

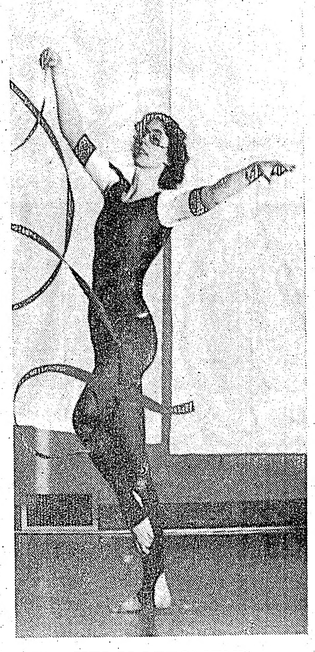

HELGI LEESMENT
Foto — Martin Cramer

abiellumist keemiainsener Leesment'iga asusid elama Niagara Falls' i, Ont. kus töötas kohalikus High School'is ingliskeele õpetajana. Seal olles asutas selle kooli õpilastest võimlemisrühma. Hiljem asusid elama Calgary'sse, kus abikaasa töötab ühe suure õlifirma juures. Seal elades sai Calgary Linna Parkidevalitsuselt ettepaneku alustada rütmilise võimlemise õpetamisega kohalikus Community Centre'is. Algas esialgu 10 tütarlapsega. Tema algatusel oli edu ja praegu treenib North Glenmore park Community Centre'is 55-t ja Woodland Public School'is 35-t võimlejat. Hiljem valiti ta Alberta Gymnastic Federation'i tehniliseks direktoriks. Calgary linna elanikkond võlgneb tänu talle selle eest, et tema pani aluse seal rütmilisele võimlemisele. Meie seeniorid-võimlejad olid üllatatud, et nad „Gymnaestrada" esinemise ajal said eestikeelseid tänuhüüdeid. Need olid Helgi Leesment'i kanadalannadest õpilased, kes nendele eesti keeles hüüdsid „Väga hea, väga hea!"

HARALD RAIGNA

Kotkajärve majaomanikud tulid kokku

Kotkajärve nime tuntakse üle maailma, eriti noorte hulgas. Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsile Kesk-Ontario Muskoka piirkonnas kuuluvat maa-ala on kasutatud lugematuteks skautlike noorte laagriteks ja metsaülikooli kursuste läbiviimiseks. Metsakrundid osteti 1953.a. Raha selleks saadi seltsi liikmeilt, kes vastutasuks laenu eest said väikesed suvituskrundid igaveseks kasutamiseks. Riik planeeris lisaks veel mõningad krundid TESS-i piirimaile ja müüs need seltsi liikmeile. Nii Kotkajärvel kui ka väljaspoole TESS-i maa-ala on aastate jooksul kerkinud kokku 29 suvemaja.

See asundus kohati oma teedevõrguga on Kotkajärve teine pale, millest teavad paljud seal laagrisviibinud noored ja nende juhid väga vähe. Sama vähe on Kotkajärve metsakodudest olnud juttu eesti ajakirjanduses. Põhjus on lihtne: metsamajade omanikud on enamasti noortesõbrad või tegelikud skaut- ja gaidjuhid, kellede primaarne siht on Kotkajärve laagrialade väljaarendamine ja noortetöö läbiviimine nii linnas kui maastikul. Alles teises järjekorras tuleb oma isiklik suvekodu Kotkajärvel. Sellepärast pole imestada, kui metsakodude omanike kokkutuleku korraldamine võttis aega üle kolmekümne aasta ja sai teoks laupäeval, 22. juunil käesoleval aastal jaanipäeva pühitsemise nime all. Algatus tuli selleks TESS-i juhatuselt. Tegelikuks korraldajaks oli seltsi liikmeskonna sekretär (seltsil on veel teine sekretär) Heino Jõe.

Laupäeva õhtul oli kogunenud Kotkajärve kohvikusse üle kolmekümne inimese. Lauad olid kaetud kaasatoodud suupistetega ja kohvikatel hoolitses joodava eest. Õhtu oli mõeldud omavaheliseks jälletutvumiseks. Kotkajärvel võib elada suve või kaks järjest, ilma et kohtaksid sõpra. Metsakurud pakuvad suuri peiduvõimalusi. Seda kohtamisvõimaluste loomise tarvidust nüüd ja edaspidi nimetas ka Heino Jõe oma avasõnas. Ta ütles, et seltsi esimees Lembit Pikkov oli takistatud tulemast, kuid ta soovib Kotkajärve rahvale head jaanipäeva.

KOTKAJÄRVE METSAKODUD

Nüüd selgitati lühidalt õhtu kava ja jagati välja TESS-i poolt väljaantud raamatuke „Kotkajärve metsakodud", mille koostajaks on õhtu korraldaja. Raamatukeses on toodud kõikide metsakodude nimed ühes mõnerealise kirjeldusega nime saamisloost ja selle tagapõhjast. Aktsioon metsakodudele nimede andmiseks oli samuti organiseeritud seltsi juhatuse poolt ja leidis liikmeskonnas head poolehoidu.

Kohvilauas õpiti selgeks uus laul „Ma armastan Kotkajärvet". Muusikat tegi väga populaarne dr. Jaan Roosi perekonna viieliikmeline rahvapillide orkester. Kui Jaanilt küsiti, kuidas ta nimetab oma orkestrit siin metsas, siis ta ütles, et „orukester", vihjates sellega oma Oru järve ääres asuvale metsamajale.

Lõpuks näitas oma valguspilte Ülo Soots. Heakvaliteedilised ja kunstipärased diapositiivid viisid vaatajaskonna läbi nelja aastaaja Kotkajärve maastikul. Oli üllatav näha metsataimede õiterikkust ja külma talve ilu looduses. Ei puudunud ka Kotkajärve loomad ja linnud.

Koosolijate hulgas kerkis mõte korraldada järgmisel aastal ühel järvel (kas Kotkajärvel või Orujärvel) regatt, kuna kohapeal leidub rohkesti vähemaid veesõidukeid ja neid võib juurde tuua.

NOORTEKLUBI

Pühapäeva hommikul toimus Kotkajärve noorteklubi asutamine, kuhu kuuluvad metsakodude omanike lapsed või lapselapsed. Kohal oli 10 noort. Noorteklubi, esimese tööülesandena, viis läbi looduskaitse projekti, mis seisnes kilpkonna värskeltmunetud munade kaitsmises röövloomade vastu. Samuti puhastati ühte võsastunud krunti.

TESS-i algatus Kotkajärve „raudvara" — maja — ja krundiomanike organiseerimisel oma peaülesande noortetööle kaasaitamise kõrval, leidis kõigi poolt heakskiitu.

KAS MAJA VAJAB VÄRVIMIST?
PETER'S PAINTING CO.
KVALITEETNE SISEMINE JA VÄLIMINE VÄRVIMINE.
Helistage 767-6464

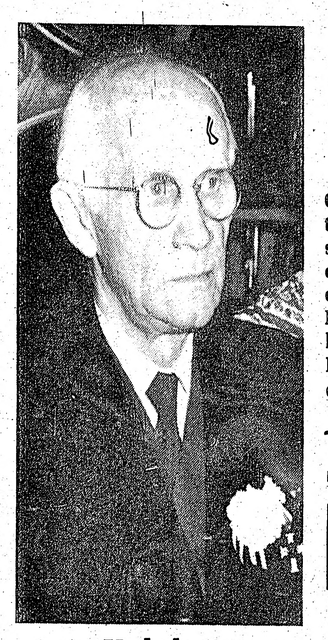

Kol.-ltn. August Tomander surnud

Laupäeval, 29. juunil suri Vabaduse Risti kavaler kol.-ltn. August Tomander, VR 1/3, K.S. dipl. Ta oli 91-aastane ja pikemat aega haige. Lähematest jäid leinama abikaasa, tütar ja poeg perekonnaga. Puusärkipaneku-teenistus on komapäeval, 3. juulil kl. 7.30 õ. Vana-Andrese kirikus ja ärasaatmine samast neljapäeval kl. 10 h. York surnuaiale.

August Tomander sündis 8. sept. 1893.a. Harjumaal. Enne 1. maailmasõda töötas ta Keila vallas Kumna algkooli juhatajana, kuid sõda sai tema elu pöördepunktiks. Ta mobiliseeriti ja pärast ohvitseridekooli lõpetamist saadeti rindele, kus oli kuulipildujate kompanii ülemaks.

Eesti Vabadussõja alates astus Eesti Rahvaväkke, mille koosseisus võitles meie vabaduse eest raskekuulipildujate kompanii ülemana kuni Vabadussõja lõpuni. Sõja lõppedes ülendati kapteniks ning Vabariigi valitsuse otsusel vääristati Vabaduse Risti 1/3 ja normaal-suuruses autasutaluga. Ta jäi edasi sõjaväkke ning lõpetas alalisväe ohvitseride ja pataljoniülemate kursused ning Eesti Kõrgema Sõjakooli. Oli siis Narvas 1. Jalaväerügemendis pataljoniülemaks ning alates 1934.a. kuni Eesti okupeerimiseni Jõhvis 4. Üksiku Jalaväepataljoni ülemaks rügemendiülema õigustega.

Mobiliseerituna sakslaste poolt, teenis 2. maailmasõjas Viljandi 1. Eesti Tagavararügemendi ja hiljem Tartu Sõjaväeringkonna ülemana.

Sõja lõppedes pandi Austrias sõjavangilaagrisse.

Pärast läbielatud vintsutusi valis juubilar oma ajutiseks kodumaaks Kanada, kus ta oli üks Toronto Eesti Võitlejate Ühingu asutajaid, esimene esimees ja nüüdne auliige. Tema tööd sõjameeste huvides on hinnatud Ühingu Kuldrinnamärgiga ja Võitlejate Teeneterist 2. järguga.

Gorbatchev puhastab poliitbürood

Moskvast teatatakse, et Mihhail Gorbatchev on kustutanud 62-aastase Romanovi Poliitbüroo koosseisust tervislikel põhjustel. Kuulduste kohaselt on selle põhjuseks olnud Gorbatchevi soov lahti saada Poliitbüroos ona peamistest vaenlastest ja kritiseerijatest, kelleks Romanov oli olnud viimastel aegadel.

KUHU MINNA?

Laup., august 3.—10. Sportlaager '85 Jõekäärul.

MALE

Toronto Eesti Maleklubi kevadise hooaja viimane mänguõhtu tõi kokku 16 osavõtjat ja 10 nendest mängisid kiirmale turniiris (2x10 min.). Turniiri juhatas L. Joselin. Üheksavoorulise turniiri võitis soomlane Klaus Kekki (rating 1588), kes saavutas 8 punktiga esikoha, kaotades ainult ühe mängu Valter Punale. Teisele kohale tuli Boris Bockfeldt (7 p.) ja kolmas oli V. Pikkand (6,5 p.). Turniirist võtsid osa veel: J. Järve, U. Limit, A. Juurma, M. Pentre, E. Talve ja E. Türner. Kuigi turniir peeti ühes klassis, hinnati kolmele esikohale tulijat mõlemas klassis nägusate auhinna-lintidega.

Algkooliõpilaste malevõistlused, mis peeti L. Joselini juhatusel kahekümne osavõtjaga jäid ka sel aastal osalt lõpetamata ja praeguste andmete järgi on võimalik ainult edukamate maletajate nimetamine. Neljas klass: 1. Toivo Pajo, 2. Allan Metsalo. Viies klass: 1—2. Mark Tabur ja Tarmo Saks. Kuues klass: 1. Mati Pajo ja kohti 2—3. jagavad Matti Pikk ja Risto Leivat.

Möödunud tegevusaasta oli järjekordselt edukas. Klubi korraldas 8 kiirmale turniiri, ühe noorteturniiri, 2 killapeo-turniiri ja 3 meeskonnavõistlust teiste Toronto maleklubidega.

Aeg

NALJAD

Antvärk kurdab taevariigis:

„Miks pidin nii noorelt surema? Olen alles 36 aastat vana."

„Meie arvestasime töötunnid kokku, mis sa üles kirjutasid," vastab Peetrus. „Selle arvestuse järgi oled juba 96 aastat vana."

„Mida teeb hõberebane, kui tahab poegi saada?"

„Sama, mida naine teeb, kui tahab hõberebast saada."

Kõrtsmik külalisele:

„Noh, kuidas toit maitses?"

„Nagu sibulaga hõõrutud saapatald."

„Olete teie aga igasorti toitusid söönud," imestab kõrtsmik.

„Selles voodis," kiidab hotelliomanik, „on isegi Goethe maganud."

„Well," vastab ameeriklasest külaline. „Siis oleks aeg voodipesu vahetada."

„Kinkisin oma naisele sünnipäevaks keti," ütleb härra Sarviste sõbrale.

„Väga hea idee. Minu oma jookseb ka alati minema."

Noor paar istub unistavalt järve kaldal. Poiss ohkab:

„Kui mul rohkem julgust oleks."

„Mida sa siis teeksid?" küsib tüdruk lootusrikkalt.

„Oleksin võtnud oma õngeridva kaasa. Sii on kalastamine keelatud."

NÄDALA RISTSÕNAD

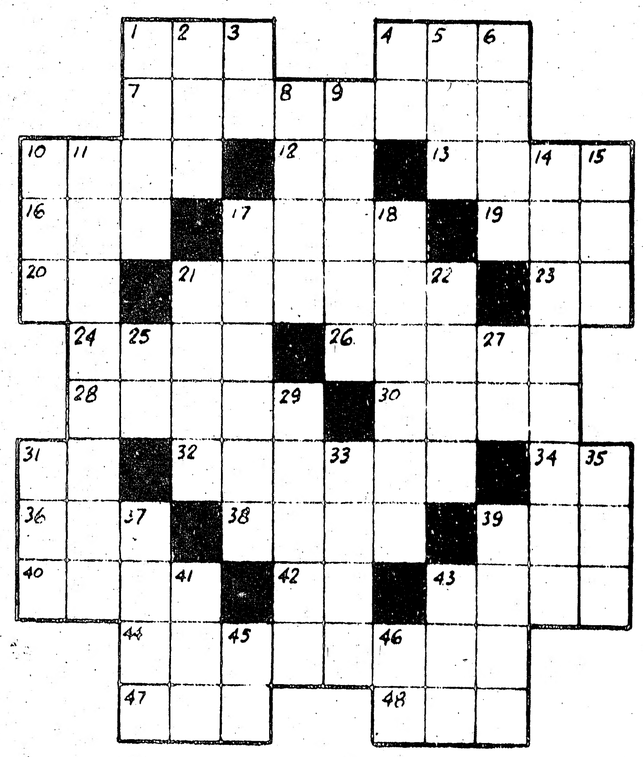

PÕIKI: 1. Mitte terve. 4. Rada. 7. Üks omapäraseid Tallinna tänavaid. 10. Väga väikese õõnsuse. 12. Kellelegi teisele määratud hüüatus. 13. Hapu kali. 16. Helilooja ooperile „Vikerlased". 17. Eesti rannavetes kasvav pruunvetikas — sisaldab joodi. 19. Ala, kus maapind on pidevalt veest läbi immutatud. 20. Kaksikkonsonant. 21. Väike luud. 23. Kirjaümbrikule kirjutatavad kaks esimest tähte. 24. Avar ruum. 26. Räägi ilma põhjuseta kellegi kohta väga halba. 28. Üks veesõidukite liike. 30. Alguses. 31. Vorm sõnast olema. 32. Üks endisi Eesti suursportlasi ja rekordiomanikke kõrgushüppes — eesnime esimene täht ja liignimi. 34. Metall Galliumi sümbol. 36. Millel. 38. .... ajama — kinni, umbseks. 39. Sinul. 40. Endine Eesti Riigivanem 1924 a. 42. Kaksikvokaal. 43. Vanusest. 44. Löömisega tugevasti kõlama panema. 47. See on igaühele armas. 48. Šoti mehenimi.

PÜSTI: 1. Vilunud, tagajärjekas. 2. Heinahunniku. 3. Valuhüüatus. 4. Tema. 5. Üks sidesõnu. 6. Ega siis. 8. Mehenimi. 9. Ühel geomeetrilisel kehal. 10. Ameerika mehe või naise hüüdnimi. 11. On alati hobuse seljas. 14. Varase koidu hämarus. 15. Toidu. 17. Lugupeetu, austatava — vanas keeles. 18. Neid sai ainult tsaar välja anda ja kehtima panna. 21. Loba — kõnekeeles. 22. Üks ajalisi mõisteid. 25. .... Raha — antakse mingi saavutuse või teenete eest. 27. Minu. 29. Kaugelt kostev kirikukella hääl. 31. Enda. 33. Õun — murdes. 35. Üks hääleliike. 37. Kokkulepe. 39. Üks talviseid sõidukeid. 41. Kolmikkonsonant. 43. Üks vanematest. 45. Hoov. 46. Kaksikvokaal.

(Lahendus järgmises lehes)